

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VÄLJAANNE
ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetis, tel. 480-23. Piiskopi 2.
Tallitus, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütlil 10.
Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson
Sektsooni nõukogu esimees J. Jaakson
Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus
Sektsooni nõukogu esimees dr. E. Terasmäe
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 24/25

Tallinn, 19. juunil 1940

VI aastakäik

SISU:

	Lk.
PÕLLUMAJANDUS	
Piimatalituste tegevus	386
Viljade seisund 15. juuniks 1940. a.	390
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Väliskaubandus mais 1940. a.	392
Lühiaudiseid	393
RAHANDUS	
Era- ja tähtsamate ühispankade tulud ja kulud 1939. a.	395
HINNAD	
Elatusmaksumusindeks mais 1940. a.	397
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	398
Juusturg	398
Peekoniturg	399
Tapaloomade- ja lihaturg	399
Toornahkadeturg	399
Kanamunaturg	400
Piimaturg	400
Teraviljaturg	400
Kartuliturg	401
Aedviljaturg	401
Kalaturg	401
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID	
Venezuela petrooleumitööstus	402
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	404
VALISMINISTERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Suhkrupeedi toodangu suurendamine Leedus	405
Suhkrumüügi vnbaksandmine Leedus	405
Võihinna alandamine Leedus	405
Leedu lihatüingu „Maistas“ 1939. a. tegevus	405
Majanduslikku informatsiooni Leedust	405
Toitainete tagavarade registreerimiskohustus Rootsis	406
Rootsi-Taani esialgne kliiringlepe	406
Metallide registreerimiskohustus Rootsis	406
Jugoslaavia väliskaubandus I veerandil 1940. a.	406
Rumeenia õli eksporthindade erinevus	407
Taani väliskaubandus apr. 1940. a.	407
Šveitsi väliskaubandus mais 1940. a.	407
Uns lihatarbimise piiramine Ungaris	408
Toitainete kontrolli kõvendamine Ungaris	408
Välis põllutöölised Lätis	408
Töötähenistuse kehtestamine Lätis	408

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE	
<i>Activity of Dairies</i>	<i>386</i>
<i>State of Crops on June 15th, 1940</i>	<i>390</i>
INDUSTRY AND TRADE	
<i>Foreign Trade in May, 1940</i>	<i>392</i>
<i>Sundry Information</i>	<i>393</i>
FINANCES	
<i>Income and Expenditures of private and principal Co-operative Banks in 1939</i>	<i>395</i>
PRICES	
<i>Cost of Living in May, 1940</i>	<i>397</i>
AGRICULTURAL MARKETS	
<i>Butter Market</i>	<i>398</i>
<i>Cheese Market</i>	<i>398</i>
<i>Bacon Market</i>	<i>399</i>
<i>Cattle and Meat Market</i>	<i>399</i>
<i>Rawhide Market</i>	<i>399</i>
<i>Egg Market</i>	<i>400</i>
<i>Milk Market</i>	<i>400</i>
<i>Grain Market</i>	<i>400</i>
<i>Potato Market</i>	<i>401</i>
<i>Vegetable Market</i>	<i>401</i>
<i>Fish Market</i>	<i>401</i>
FOREIGN COUNTRIES	
<i>The Venezuela Petroleum Industry</i>	<i>402</i>
INFORMATION PART	
<i>Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return</i>	<i>404</i>
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
<i>Lithuania Increases Sugar-Beet Production</i>	<i>405</i>
<i>Sugar Rationing Abolished in Lithuania</i>	<i>405</i>
<i>Lithuania Lowers Butter Prices</i>	<i>405</i>
<i>1939 Report of Lithuanian Meat Company „Maistas“</i>	<i>405</i>
<i>Economic News from Lithuania</i>	<i>405</i>
<i>Foodstuff Supplies Registered in Sweden</i>	<i>406</i>
<i>Preliminary Swedish-Danish Clearing Agreement</i>	<i>406</i>
<i>Meat Supplies Registered in Sweden</i>	<i>406</i>
<i>Yugoslavian Foreign Trade in First Quarter of 1940</i>	<i>406</i>
<i>Different Oil Export Prices in Rumania</i>	<i>407</i>
<i>Danish Foreign Trade in April 1940</i>	<i>407</i>
<i>Swiss Foreign Trade in May 1940</i>	<i>407</i>
<i>Meat Restrictions in Hungary</i>	<i>408</i>
<i>Tighter Food-Control in Hungary</i>	<i>408</i>
<i>Foreign Farm Labour in Latvia</i>	<i>408</i>
<i>Compulsory Labour Service Law Passed in Latvia</i>	<i>408</i>

Järgmine Majandusteade nr. ilmub 2. juulil s. a.

PÕLLUMAJANDUS

PIIMATALITUSTE TEGEVUS. — ACTIVITY OF DAIRIES.

P. Kint.

Piimatallituste arvu muutus. Changes in Number of Dairies.

Piimatallituste arvu suurendamine jäi seisma juba umbes kümne aasta eest, kuna leiti, et piimatallitusi on küllaldaselt ja nende arvu suurendamine võib tuua kasu asemel kahju. Sel põhjusel hakatigi tegema takistusi uute piimatööstuste asutamisele. Samuti püüti mõjustada väikeste piimatallituste liitmist, mis osalt andiski tagajärgi; mõned nõrga kandejõuga piimatallitused olid sunnitud oma tegevuse lõpetama. Viimase 10 a. jooksul märkamegi piimatallituste arvus vähenemistendentsi. 1930. a. oli piimatallitusi kokku 383 ja järgnevatel aastail see arv näitab pidevat vähenemist. 1938. a. oli 277 piimatallitust ja 1939. a. 262.

Valdav enamus töötavaist piimatallitustist on ühistegelikud. 1930. a. oli piimatallituste üldarvust 330 ühis- ja 53 erapiimatallitust, s. o. koguarvust vastavalt 86,2% ja 13,8%. 1938. a. oli piimatallituste koguarvust 245 ehk 88,4% ühis- ja 32 ehk 11,6% erapiimatallitust. 1939. a. oli 233 ehk 88,9% ühis- ja 29 ehk 11,1% erapiimatallitust. Piimatallituste koguarv on viimase 10 a. jooksul vähenenud 31,6%, ühispiimatallituste arv — 29,4% ja erapiimatallituste arv — 45,3%.

Töötanud piimatallituste arv.

Number of Dairies.

	Ühis-Co-operative	Era-Privates	Kokku Total
1930	283	29	262
1933	245	32	277
1937	248	44	292
1936	261	39	300
1935	274	39	313
1934	279	34	313
1933	291	27	318
1932	298	32	330
1931	312	37	349
1930	330	53	383

Maade järgi ositus piimatallituste arv järgmiselt: Virumaal on 23, kõik ühispiimatallitused; varemalt oli neid seal sama arv. Järvamaal oli samuti 23 piimatallitust, kuid neist oli 21 ühis- ja 2 erapiimatallitust; a. varemalt oli Järvamaal 24 piimatallitust. Harju-

maal tegutses 1939. a. 20 piimatallitust, neist oli 16 ühis- ja 4 erapiimatallitust; a. varemalt oli Harjumaal 23 piimatallitust, neist 3 ühispiimatallitust lõpetas tegevuse. Läänemaal tegutses 15 piimatallitust, neist 11 ühis- ja 4 erapiimatallitust; a. jooksul lõpetasid tegevuse 1 ühis- ja 2 erapiimatallitust, kuna a. varemalt tegutses Läänemaal 18 piimatallitust. Saaremaal tegutses 1939. a. 10 piimatallitust, a. varemalt 11; aasta jooksul lõpetas tegevuse üks erapiimatallitus ja jäi seega tegutsema 9 ühis- ning 1 erapiimatallitus. Pärnumaal tegutses 1939. a. 39 piimatallitust, e. a. 44 vastu, seega vähenes nende arv a. jooksul 5 võrra; tegutsenud piimatallitustist oli 35 ühis- ja 4 erapiimatallitust; Pärnumaal erapiimatallituste arv suurenes aasta jooksul 1 võrra ja ühispiimatallituste arv vähenes 6 võrra. Viljandimaal tegutses 1939. a. 45 piimatallitust e. a. 43 vastu, seega suurenes nende arv seal 2 piimatallituse võrra, kusjuures ühispiimatallituste arv suurenes 3 võrra ja erapiimatallituste arv vähenes 1 võrra. Tartumaal tegutses 1939. a. 54 piimatallitust, neist 46 ühis- ja 8 erapiimatallitust; aasta varemalt oli Tartumaal 55 piimatallitust; üks ühispiimatallitus lõpetas tegevuse, seega jäi piimatallituste koguarv ka 1 võrra väiksemaks. Valgamaal jäi piimatallituste arv 1939. a. e. a. tasemele; seal tegutses 8 ühispiimatallitust. Võrumaal tegutses 1939. a. 24 piimatallitust, neist oli 21 ühis- ja 3 erapiimatallitust; a. varemalt tegutses Võrumaal 24 ühis- ja 3 erapiimatallitust. Petserimaal tegutses üks ühispiimatallitus, nagu a. varemaltki. Petserimaal, kus väikemajapidamised ülekaalus, on piimatallituste levik kõige tagasihoidlikum. Petserimaal oli 1 ja 2 lehmaga talundeid 7419, s. o. ligi 2/3 talundite koguarvust. Muus maades on keskmine lehmade arv talundi kohta tunduvalt suurem kui Petserimaal, sellega on ka seletatav Petserimaal piimatallituste vähenene levik. Petserimaal on lehmad talunditele enamuses oma perekonna toitlustarvete rahuldamiseks pii-

maga, muis maades on aga piimatoodangul turutoodanguna hoopis suurem osatähtsus.

Piimatalituste tihedusest annab kujukama pildi nende arvu võrdlemine lehmade arvuga. Virumaal oli iga 2225 lehma kohta üks piimatallitus, Järva- — 1513, Harju- — 2591, Lääne- — 2869, Saare- — 2687, Pärnu- — 1147, Viljandi- — 1166, Tartu- — 1463, Valga- — 2416, Võru- — 1997 ja Põhja- — 2450 lehma kohta üks piimatallitus; riigi keskmiselt oli iga 1815 lehma kohta üks piimatallitus.

Piimaläbikäik piimatallitustest.
Milk Turnover of Dairies.

Piimaläbikäik piimatallitustest on viimaseil aastail järjekindlalt suurenenud, kuid 1939. a. ilmses piimatallituste läbikäigus väike tagasimine.

Piimatallituste läbikäikude suurenemine varemajal oli väga loomulik, kuna selleks olid kõik eeldused olemas; m. a. vaatamata sellele, et lehmade üldarv näitas küll suurenemist, jäi piimaläbikäik piimatallitustest siiski väiksemaks; seda mõjustas peamiselt halb loomastõutade saagiaasta. Aasta esimesel poolel näitasid ka piimatallituste läbikäigud suurenemist, kuid a. II poolel hakkas piimaläbikäik vähenema ja see kestis kuni a. lõpuni, mis andiski piima aastaläbikäigus väikese languse.

Piimatallituste läbikäiku 1939. a. hinnati 4 491 272 kv-le e. a. 4 564 650 kv vastu, s. o. 1,6% väiksemaks. Läbikäigu vähenemine ilmses ühis- kui ka erapiimatallituste läbikäigus. Ühispiimatallituste läbikäik oli 1939. a. 4 115 455 kv ehk 91,6% kõigi piimatallituste läbikäigust ja oli 1,7% väiksem kui aasta varemalt. 1938. a. oli ühispiimatallituste läbikäik 4 188 564 kv. Erapiimatallituste läbikäik oli 1939. a. 375 817 kv ehk 91,6% kõigi piimatallituste läbikäigust. Võrreldes e. a-ga erapiimatallituste läbikäik vähenes 376 086 kv-lt 0,1%. M. a. piimatallituste üldläbikäik, võrreldes läbikäiguga 10 a. tagasi suurenes 15,8%, samuti suurenes ka ühispiimatallituste läbikäik, tõustes 20,2%; erapiimatallituste läbikäik näitas aga langust. Erapiimatallituste läbikäigu langus on tingitud sellest, et nende arv on vähenenud. Erapiimatallitusi oli 1930. a. 53 ja 1939. a. 29, seega nende arv vähenes 54,7% ja piimaläbikäik erapiimatallitustest vä-

henes 17,7%. Võrreldes erapiimatallituste arvu ja piimaläbikäigu vähenemist näeme, et arvu vähenemine oli suurem kui piimaläbikäigu vähenemine, millest nähtub ka, et erapiimatallituste keskmised läbikäigud ühe piimatallituse kohta on suurenenud.

Ühispiimatallituste läbikäigud on peagu järjekindlalt tõusnud. Ühispiimatallituste keskmiseks läbikäiguks 1930. a. oli 10 374 kv, sealt edasi arenesid läbikäigud ebajärjekindlalt ja 1933. a. oli keskmiseks läbikäiguks 8108 kv, sealt edasi on läbikäigud suurenenud järjekindlalt kuni käesoleva ajani. 1939. a. oli ühispiimatallitustest keskmiselt läbikäinud piimakogus 17 663 kv e. a. 17 166 kv vastu ehk 2,9% suurem.

Piimaläbikäik piimatallitustest (kvintaalides).

Milk Turnover (in Quintals.)

	Piimatallitused — Dairies		Kokku Total
	Ühis-Co-operative	Era-Privates	
1939	4 115 455	375 817	4 491 272
1938	4 188 564	376 086	4 564 650
1937	3 733 571	401 917	4 135 488
1936	3 208 098	346 288	3 554 386
1935	3 071 463	335 674	3 407 137
1934	2 866 289	309 618	3 205 907
1933	2 450 352	235 978	2 686 330
1932	2 290 851	317 495	2 608 346
1931	3 577 154	429 281	4 006 435
1930	3 423 474	456 416	3 879 890

Maade järgi olid ühispiimatallituste piimaläbikäigud erinevad. Maa keskmiselt osutus ühispiimatallituste läbikäik suurimaks Valgamaal — 29 230 kv läbikäiguga, järgnesid Järva- — 25 298 kv, Lääne- — 20 138 kv, Viru- — 20 070 kv, Harju- — 18 480 kv, Viljandi- — 17 478 kv, Saare- — 15 292 kv, Võru- — 15 265 kv, Tartu- — 14 808 kv, Pärnu- — 13 396 kv ja Põhja- — 9 963 kv.

Ühes keskmiste läbikäikude suurenemisega ühispiimatallitustes suurenes ka suurema läbikäiguga ühispiimatallituste arv. Käbuspiimatallitusi, kus läbikäik oli alla 3000 kv, oli 1938. a. 6 ja 1939. a. langes nende arv 5-le. Väikeste piimatallituste arv, kus läbikäik kõikus 3000—5000 kv vahel, oli 1939. a. 13 e. a. 14 asemel ja 5000—10 000 kv läbikäiguga piimatallituste arv langes e. a. 66-lt 60-le, 10 000—15 000 kv. läbikäiguga piimatallituste arv tõusis e. a. 40-lt 46-le. 15 000—20 000 kv. läbikäiguga ühispiimatallituste arv vähenes

e. a. 42-lt 33-le ja suuremate kui 20 000 kv läbikäiguga piimatallituste arv jäi e. a. tasemele, neid oli 76.

Piimatallituste toodang Piimatallituste toodang
võis m. a. panna tähele
Output of Dairies. väikest tagasiminekut.

Peamiseks toodanguks on või. Pealeselle valmistatakse väiksemal määral juustu, kaseiini, piimapulbrit ja mõningaid muid väiksema tähtsusega piimasaadusi. Enamus piimatallitustest valmistab ainult võid, on aga ka üksikuid piimatallitusi, millised valmistavad muid piimasaadusi. Ühispiimatallitused on rajatud kõik võivalmistamiseks.

Või kogutoodang 1939. a. oli 169 235 kv e. a. 175 006 kv vastu, seega osutus m. a. võitoodang 3,3% väiksemaks kui aasta varemalt. Piimatallituste võikogutoodangu kohta viimase 10. a. jooksul võiks tähendada, et see kuni 1931. a. näitas suurenemist, siis paaril aastal näitas vähenemist, et hiljem jälle suurenedi. Võitoodangud suurenesid püsivalt 1933. a-st kuni 1938. a-ni. Piimatallituste võitoodangus peamine osatähtsus on ühispiimatallituste toodangul, kuna erapiimatallituste võitoodangul on osatähtsus väiksem. 1939. a. võikogutoodangust oli ühispiimatallitustis valmistatud 161 615 kv. ehk 95,5% ja erapiimatallitustis 7620 kv ehk 4,5%. Peagu samasugune vahekord on viimaseil aastail alati olnud ühis- ja erapiimatallituste võitoodangute vahel, kuid pikema aja vältel võib siiski märkida, et erapiimatallituste võitoodangu osatähtsus on vähenenud. 1930. a. oli erapiimatallituste võitoodang 10,4% piimatallituste võikogutoodangust, seega tunduvalt suurem kui m. a. Ühispiimatallituste võitoodang 1930. a. oli 139 395, seega suurenes nende võitoodang 10 a. jooksul 15,9%. Erapiimatallituste võitoodang on aga 1930. a. 16 095 kv-lt langenud 1939. a-ll 7620 kv-le, s. o. 52,7%.

Maade järgi oli piimatallituste võitoodang Viljandimaal 3027 tn. e. a. 2956 tn. vastu, s. o. 2,4% suurem; Tartu- 2717 tn e. a. 2746 tn vastu, s. o. 1,1% väiksem; Järva- 2114 tn e. a. 2269 tn vastu, s. o. 6,8% väiksem; Pärnu- 2010 tn e. a. 2190 tn vastu, s. o. 8,2% väiksem; Viru- 1717 tn e. a. 1713 tn vastu, jäädes seega ligikaudu e. a. tasemele; Harju- 1351 tn e. a. 1343 tn vastu, ületades pisut e. a. toodangut; Võru- 1302 tn e. a. 1410 tn vas-

tu, s. o. 7,7% väiksem; Lääne- 1127 tn e. a. 1244 tn vastu, s. o. 9,4% väiksem; Valga- 916 tn e. a. 966 tn vastu, s. o. 5,2% väiksem; Saare- 602 tn e. a. 625 tn vastu, s. o. 3,7% väiksem; Petseri- 40 tn e. a. 38 tn vastu, seega pisut suurem.

Võid valmistati (kvintaalides).

Butter Made (in Quint.)

	Piimatallitused — Dairies		Kokku Total
	Ühis-Co-operatives	Era-Privates	
1939	161 615	7 620	169 235
1938	166 404	8 602	175 006
1937	149 413	9 515	158 928
1936	128 658	9 204	137 862
1935	123 333	9 601	132 934
1934	116 758	9 132	125 890
1933	107 425	7 798	115 223
1932	133 660	11 012	144 672
1931	146 027	15 371	161 398
1930	139 395	16 095	155 490

Kg või valmistamiseks kasutatud piimakogus on aasta-aastalt püsinud enam-vähem ühel ja samal tasemel. M. a. kasutati riigi keskmiselt ühe kg või valmistamiseks 24,6 kg piima. Ka maade järgi ei olnud selles koguses suuri erinevusi.

Ühispiimatallitustis vastuvõetud piim kasutati suures enamuses või valmistamiseks. Riigi keskmiselt kasutati ühispiimatallitustis vastuvõetud piimast või valmistamiseks 96,7%.

Juustu valmistati piimatallitustis m. a. kokku 800 tn, e. a. 751 tn vastu, seega juustutootmine suurenes 6,5%. Juustutoodangust enamus toodeti erapiimatallitustis ja väiksem osa ühispiimatallitustis. Erapiimatallituste juustutoodang 1939. a. oli 682 tn ehk 85,3% juustu kogutoodangust ja ühispiimatallituste juustutoodang oli 118 tn ehk 14,7% juustu kogutoodangust. Juustu kogutoodang näitas suurenemist just erapiimatallitustis, kuna ühispiimatallitustis juustutoodang näitas e. a. väikest tagasiminekut. 1938. a. valmistati erapiimatallitustis 617 tn juustu, seega osutus 1939. a. toodang 10,5% suuremaks. Ühispiimatallituste juustutoodang langes e. a. 134 tn-lt 118 tn-le, s. o. 11,9%. Erapiimatallituste juustutoodang osutus kõige suuremaks Tartumaal — 331 tn, s. o. ligi pool erapiimatallituste kogu juustutoodangust. Võrdlemise suur oli ka juustutoodang Viljandimaa

erapiimatalituses — 158 tn, teisis mais oli juustutoodang väike või puudus üldse.

Kaseiini valmistati 1939. a. kokku 2214 tn e. a. 3452 tn vastu, s. o. 35,9% vähem. Enamus kaseiinist valmistati ühispiimatalituses. Ühispiimatalituste kaseiinitoodang 1939. a. oli 2086 tn, s. o. 94,2% kaseiini kogutoodangust ja erapiimatalituses — 128 tn ehk 5,8%. Kaseiinitootmises valitses ühis- ja erapiimatalituste vahel ligikaudu samane vahetork, nagu või tootmiselgi.

Koort müügiks valmistati piimatalituses 667 tn e. a. 576 tn vastu, s. o. 15,8% rohkem kui aasta varemalt. Müügikoorest 310 tn oli ühis- ja 357 tn erapiimatalituste toodangust. Erapiimatalituste toodangus omab müügikoor seega tunduvalt tähtsamat osa kui ühispiimatalituste toodangus.

Kohupiima valmistasid piimatalitused 1939. a. 234 tn, millisest toodangust oli 178 tn ehk 76,1% ühispiimatalituste toodang ja 56 tn ehk 23,9% erapiimatalituste toodang.

Piimapulbrit valmistati 201 tn.

Kondenspiima valmistati 236 tn. Kondenspiimatoodang aasta varem oli tunduvalt suurem — 1938. a. 357 tn.

Kefiiri valmistati ühispiimatalituses 94 tn, s. o. ligikaudu sama palju nagu aasta varem. 1938. a. oli kefiiritoodang 96 tn.

Võimihus. Butter Quality.

Meie piimatalituste ülimaks püüdeks on olnud alati hea kauba valmistamine, kuna heale kaubale on alati nõudmist ega ole karta turupuudust. Et valmistada paremat kaupa, selleks on püütud täiendada piimatalituste seadiseid ja tehakse propagandat karjapidajate juures kõrgemamihusliku piima tootmiseks. M. a. juhiti karjapidajate tähelepanu eriti sellele, et nad muretseksid talve jooksul küllaldaselt jääd, et hõlbustada suvel piima jahutamist, mis on tähtsamaid asjaolusid parema piima tootmiseks. On rakendatud ametisse piimanduse nõuandjad, kes aitavad selgitada piimahoiuküsimusi ja kontrollivad ka kokkutoodud piima meiereides.

Mihuse tõstmisega on võimalusi parema piimahinna saamiseks välis- kui ka siseturul. Võimihuse muutustest annab kujuka

pildi kontrolljaama andmestik. Väljaveoks Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaamale esitatud või vaadatakse kontrolljaamas läbi ja sorditakse seal kolme rühma, s. o. I sordi, II sordi ja siseturuvõiks. Kui jälgida neid andmeid pikema aja jooksul näeme, et meie või on teinud läbi suure arenemistee paremuse poole. 10 a. tagasi, s. o. 1929. a., oli Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaamale esitatud võist I sorti 81,3%, II sorti 16,1% ja siseturuvõid 2,6% ühispiimatalituste toodangus. Erapiimatalituste toodangus oli I sorti võid 66,4%, II sorti 28,2% ja siseturuvõid 5,4%. Aasta-aastalt on I sordi või kogus näidanud peagu järjekindlat tõusu ja II sordi ning siseturuvõid kogus järjest vähenemist. Nimetatud nähtus ilmnas ühis- kui ka erapiimatalituste toodangus ja 1938. a. oli juba ühispiimatalituste poolt Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaamale esitatud võist I sorti 97,0%, II sorti 2,3% ja siseturuvõid 0,7%. Erapiimatalituste võist oli I sorti 95,1%, II sorti 3,5% ja siseturuvõid 1,4%. 1939. a. näitas seisund veelgi paranemist ja ühispiimatalituste poolt Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaamale esitatud võist hinnati I sorti 97,1%, II sorti 2,2% ja siseturuvõiks 0,7%. Erapiimatalituste poolt esitatud võist oli I sorti 96,2%, II sorti 3,0% ja siseturuvõid 0,8%.

Kontrolljaamale esitatud võist langes sorditesse %

Butter Presented for Inspection in % of Quality.

	Ühispiimatalitused Co-operative Dairies			Erapiimatalitused Private Dairies		
	I	II	Siseturu Võid. Markt	I	II	Siseturu Võid. Markt
1939	97,1	2,2	0,7	96,2	3,0	0,8
1938	97,0	2,3	0,7	95,1	3,5	1,4
1937	96,6	2,4	1,0	93,5	4,4	2,1
1936	95,0	4,1	0,9	91,6	6,6	1,8
1935	96,5	2,6	0,9	91,5	6,0	2,5
1934	95,4	3,6	1,0	89,4	7,9	2,7
1933	88,5	9,6	1,9	79,9	15,3	4,8
1932	84,0	15,6	1,8	69,3	25,9	4,8
1931	85,3	9,3	1,9	72,0	23,2	4,3
1930	87,5	10,3	2,2	70,3	25,0	4,7

Võimihuse tõstmise tööd jätkatakse ka praegu suure innuga, kusjuures peamist tähelepanu on pööratud just piima käsitlemisele kodus, s. o. tootmispaigas, kuid samuti ka piimatalituses.

Piima eest makstud hind.
Prices Paid for Milk.

Piima eest makstud hindu on olnud võimalus pisut parandada, kuna võist on saadud paremat hinda ja teisalt on püütud tööstuskuludes saavutada säästu. Käsilähes piimaläbikäikude suurenemisega piimatähtsust on piimatähtsust tööstuskulude arenenud langussuunas ja piimatähtsust majanduslik seisund on seetõttu paranenud. Piimatähtsust arvu koondamise üheks peamiseks põhjuseks oligi see, et saavutada säästu tööstuskuludes. Nüüd on paljud väiksemad ja nõrgemad piimatähtsust lihvideerunud, see võimaldab suu-remail edukamat tegutsemist suuremate piimaläbikäikudega, mis soodustab ka parema hinna maksmist piimatähtsustajale.

1939. a. oli riiklikult kindlustatud eksportvõi hind enam-vähem eelmise aasta tasemel, sest 1. jaanuarist novembrini oli riiklikult kindlustatud hind võrdne e. a. hinnaga, kuid novembrist aasta lõpuni oli kõrgem e. a. hinnast. Riiklikult kindlustatud eksportvõi hinnaks 1. jaanuarist 1. juunini oli 1,90 kr kg, 1. juunist kuni 22. novembrini 1,60 kr kg ja 23. nov. aasta lõpuni 2,00 kr kg.

Piimatähtsust poolt piimatähtsustajale makstud

piimahinnaks m. a. oli 6,5 s kg e. a. 6,4 s. vastu. Piima eest väljamakstud hinnad on viimaseil aastail arenenud tõususuunas, kuid ei ole siiski saavutanud taset, mis oli 10 a. tagasi. 1929. a. keskmiselt maksid ühispiimatähtsust riigi keskmiselt piimatähtsustajale 9,8 s kg ja 1930. a. 7,4 s kg, ning sealte edasi piima eest väljamakstud hind näitas langust kuni 1932. a-ni, mil piima kg aasta keskmiselt maksti ainult 3,8 s. 1933. a-st peale hakkas piima eest väljamakstud hind tõusma ja see on kestnud kuni viimase aastani.

Maade järgi olid piima eest väljamakstud hinnad aasta keskmiselt erinevad, kusjuures kõige kõrgemat hinda maksti Järvamaal — 7,0 s. kg. Sellele järgnesid Viru- 6,7 s., Viljandi-, Tartu- ja Harju- 6,5 s., Pärnu- 6,4 s., Saare- 6,3 s., Valga- 6,2 s., Võru- 6,1 s., Lääne- 5,9 s. ja Petserimaal 5,7 s. kg.

Et saavutada paremaid tulemusi, on mõned piimatähtsust ringkonnad hakanud organiseerima laiema ulatuslikku piima ühiskokkuvõtu, kasutades selleks mootorveokeid, kuid m. a. bensiinihindade tõus teeb sellele takistusi, ega lase küllaldase tasuvusega mootorveokeid rakendada piimatähtsustajale.

VILJADE SEISUND 15. JUUNIKS 1940. A.

STATE OF CROPS ON JUNE 15th, 1940.

Taliviljaoraste seisund võrreldes eelmise kuuga üleriigilises kokkuvõttes näitas paranemist. Seisundi paranemine oli ilmne P.-Eestis, kuna L.-Eestis ja peamiselt Kagu-Eestis näitas seisund nõrgenemist.

Ilmastikuolud vilja- ja heinakasvuks ei olnud üldiselt soodsad. Taliviljad suutsid kasutada veel maasolevat kevadist niiskust küllalt, mistõttu ka nende seisund näitas paranemist, kuna põldhein ja samuti ka miihein kannatasid ebasoodsate ilmastikuolude tõttu ning nende seisund näitas halvenemist võrreldes kuu varem.

Põllumajandus-korrespondentidest 16,8% teatas, et sademeid oli rahuldavalt, ja 83,2% teatas, et sademeid oli liiga vähe. Heade soojustingimuste kohta teatas 1,9% korrespondentidest, 17,6% — rahuldavaist ja 80,5% — halbadeist.

Rukkiseisundit hindasid põllumajandus-korrespondendid 91% viimase 10 a. keskmisest, s. o. sama hindega nagu aasta varem. Viimase 10 a. keskmiselt saadi rukkist 13,3 kv ja äsjase hinnangu järgi loodetakse rukkisaaki kujunevat 12,1 kv-le. Võrreldes eelmise kuuga näitas rukkiseisund paranemist. Mai hinnangul loodeti rukkisaaki riigi keskmiselt kujunevat 11,7 kv-le, seega on seisund kuu jooksul paranenud 3,4%. Rukkiseisund näitas paranemist Viru-, Järva-, Harju-, Lääne-, Saare-, Pärnu-, Viljandi-, Tartu- ja Valgamaal, kuna Võru- ja Petserimaal rukkioraste seisund nõrgenes võrreldes eelmise kuuga.

Rukkiseisund on suhteliselt parem P.-Eestis Viru-, Järva- ja Harjumaal, kus ta ületab viimase 10 a. keskmise, s. o. 100%, kuna kõigis muus maades oli rukkiseisund

vähem kui 100%, s. o. nõrgem viimase 10 a. keskmisest. Võrreldes viimase 10 a. keskmisega oli rukkiseisund Järvamaal 108%, Harju- 107%, Viru- 101%, Lääne- 93%, Saare- 92%, Võru- 89%, Valga- ja Petseri- 88%, Viljandi- 87%, Pärnu- 83% ja Tartumaal 74%.

Viljade seisund 15. juuniks 1940. a.

(Viimase 10 a. keskmise saagi %/o-des.)

State of Crops on June 15th, 1940.

	Rukis Rye			Talinisu Winter Wheat			Põldhein Field Hay		
	1940	1939	1938	1940	1939	1938	1940	1939	1938
Viru	101	76	89	88	85	88	85	63	99
Järva	108	89	86	93	71	87	85	55	99
Harju	107	101	99	87	72	90	87	61	106
Lääne	98	91	102	79	71	99	70	69	108
Saare	92	101	111	77	87	98	61	65	96
Pärnu	83	96	98	82	78	95	75	62	106
Viljandi	87	89	91	83	80	94	66	72	104
Tartu	74	88	89	65	84	91	51	70	102
Valga	88	95	87	76	78	86	60	49	102
Võru	89	100	92	80	94	92	59	68	106
Petseri	88	97	92	84	98	80	47	64	92
Keskmine — Average	91	91	93	81	77	92	68	65	108
1937	114	—	—	107	—	—	106	—	—
1936	101	—	—	97	—	—	108	—	—
1935	87	—	—	82	—	—	99	—	—
1934	124	—	—	115	—	—	83	—	—
1933	116	—	—	113	—	—	94	—	—
1932	108	—	—	102	—	—	92	—	—
1931	94	—	—	95	—	—	97	—	—

Talinisuseisund näitas samuti paranemist nagu rukki omagi. Mais hindasid põllumajandus-korrespondendid nisuoraste seisundit 79% viimase 10 a. keskmisest ja juunis 81%. Viimase 10 a. keskmiselt saadi talinisu 13,9 kv ja äsjase hinnangu järgi loodetakse talinisusaaki kujunevat 11,3 kv-le. M. a. samaaegsel hinnangul oli talinisuseisund nõrgem, mil hinnati teda 77% viimase 10 a. keskmisest.

Võrreldes eelmise kuuga näitas talinisuseisundite seisund paranemist Järva-, Lääne-, Pärnu-, Viljandi- ja Valgamaal, Virumaal oli ta võrdne eelmise kuu hinnanguga ja osutus

nõrgemaks eelmise kuu hinnangust Tartu-, Võru-, Petseri- ja Harjumaal.

Talinisuseisund on suhteliselt parem P.-Eestis, samuti nagu märkisime seda rukki juureski, kuna L.-Eestis osutub see suhteliselt nõrgemaks. Võrreldes viimase 10 a. keskmisega oli talinisuseisund Järvamaal 93%, Viru- 88%, Harju- 87%, Petseri- 84%, Viljandi- 83%, Pärnu- 82%, Võru- 80%, Lääne- 79%, Saare- 77%, Valga- 76% ja Tartumaal 65%.

Suiviljaorased on alles väikesed, seepärast hindasid põllumajandus-korrespondendid suiviljaoraste viiepallise hindamissüsteemi järgi. Teateid andnud korrespondentidest 70,2% teatas, et suiviljaoraste seisund on rahuldav, 9,5% teatas, et suiviljaoraste seisund on parem kui keskmine ja 20,3% — et suiviljaoraste seisund on alla keskmist.

Riigi keskmiselt hindasid korrespondendid suiviljaoraste seisundit 2,9 pallile, s. o. pisut nõrgemaks kui keskmiseks. M. a. samaaegsel hinnangul oli suiviljaoraste seisundi hinnang täpsalt sama. Maade järgi võis panna tähele küll erinevusi, kuid need ei olnud siiski suured ja kõikusid 2,7—3,0 pallini. Sellest võib järeldada, et suiviljaoraste seisund on võrdlemisi ühtlane.

Põldheinaseisund näitas viimase kuu jooksul halvenemist. Mai hinnangul hindasid põllumajandus-korrespondendid põldheinaseisundit 85% viimase 10 a. keskmisest, kuid äsjasel hinnangul oli see 68% viimase 10 a. keskmisest. Riigi keskmiselt loodetakse põldheinasaaki kujunevat 13,9 kv-le. M. a. samaaegsel hinnangul loodeti põldheinasaaki kujunevat 18,8 kv-le ja tegelikult saadi 17,3 kv ha-lt.

Põldheinasaagi lootusi nõrgendasid tunduvalt kuivad ilmad.

Niitheinasaagi lootused on peagu samad nagu m. a. samaaegsel hinnangul. Niitheinasaagi lootusi vähendasid ebasoodsad ilmastikuolud.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

VÄLISKAUBANDUS MAIS 1940. A. — FOREIGN TRADE IN MAY, 1940.

Kaubavahetus välismaaga oli k. a. mais hoolimata sõjalukorrast võrdlemisi edukas. Väliskaubanduskäive väärtuselt on k. a. mais rekordne, kuid koguselt ei ulatunud m. a. mai tasemeni. Koguse tagasimineku tuleb panna eeskätt raskekaalulisemate kaupade vähenemise arvele, kuna väärtuse suurenemine toimus tähtsal määral kaubahindade tõusu tõttu.

Väliskaubanduskäive väärtuselt suurenes võrreldes m. a. maiga 22,8 milj. kr-lt 32,6 milj. kr-le (42,6%), sellest väljavedu 11,7 milj. kr-lt 16,4 milj. kr-le (39,5%) ja sissevedu 11,1 milj. kr-lt 16,2 milj. kr-le (46,0%), kusjuures väljaveo ülekaal, mis ulatus m. a. mais 635 tuh. kr-le, langes tänavu 158 tuh. kr-le.

Kuigi eksporditud kaupade kogus jäi üldjoonis endiseks, osutus kaupade eest saadud rahasumma tunduvalt tõusu. Väljaveetud kaupadest kasvas kõige enam elusloomade ja toit- ning maitseainete osa. Suurenenud on samuti toor- ja poolvalmisainete kui ka valmisraudade väljavedu. Elusloomade ja toit- ning maitseainete müük välisturgudele paisus 5,8 milj. kr-lt 8,6 milj. kr-le (61,6%), toor- ja poolvalmisainete 4,8 milj. kr-lt 5,4 milj. kr-le (11,0%) ja valmisraudade väljavedu 1,6 milj. kr-lt 2,4 milj. kr-le (52,0%).

Vaatamata sisseveetud kaupade tõusule väärtuselt, osutab sissevedu koguselt siiski tagasimineku. Tähtsamaist kaubarühmadest suurenes koguselt vaid valmisraudade sissevedu, kuna ülejäänud osas esineb tunduvalt tagasimineku, kusjuures lahkuminevad liikumissuunad koguse ja väärtuse osas on tingitud struktuurilise muutusest kui ka kaubahindade tõusust.

Võrreldes m. a. maiga kahanes elusloomade ja toit- ning maitseainete sissevedu koguselt 7815 tn-lt 5166 tn-le (33,9%), kuna kaupade eest makstud rahasumma kasvas samal ajal 709 tuh. kr-lt 1,1 milj. kr-le (52,9%). Toor- ja poolvalmisainete import langes koguselt 24016 tn-lt 15848 tn-le (34,0%), kuna väärtuselt suurenes 2,8 milj.

kr-lt 3,5 milj. kr-le (22,6%). Vastupidiselt eelmistele aastatele näeme valmisraudade sisseveos tõusu koguselt kui ka väärtuselt; esimene suurenes 10519 tn-lt 13711 tn-le (30,3%) ja teine 7,5 milj. kr-lt 11,6 milj. kr-le (54,2%).

Väliskaubanduskäive k. a. esimesel viiel kuul jäi väiksemaks kui m. a. samal ajal, kahanedes 90,0 milj. kr-lt 81,3 milj. kr-le (9,6%). Sissevedu vähenes 43,8 milj. kr-lt 39,2 milj. kr-le (10,5%) ja väljavedu 46,1 milj. kr-lt 42,1 milj. kr-le (8,8%). Väljaveo ülekaal ulatus 2,8 milj. kr-le 2,3 milj. kr. vastu m. a. samal kuul.

Väliskaubanduskäive mais 1939—40. a.

Turnover of Mai Foreign Trade, 1939—40.

	Mai		1. I—31. V		I—31. V 1939 = 100
	1940	1939	1940	1939	
	1000 kr. — In 1000 Kr.				
Väljavedu — Exports	16 373	11 741	42 075	46 140	91,2
Sissevedu — Imports	16 215	11 106	39 285	43 846	89,5
Käive — Turnover	32 588	22 847	81 310	89 986	90,4
Väljavedu ±			+2840	+2294	
Exports ±	+158	+635			
	1000 tn — In 1000 Tons				
Väljavedu — Exports	60	60	203	185	109,7
Sissevedu — Imports	35	40	102	159	68,0
Käive — Turnover	95	100	305	335	91,0

Väljaveetud kaupade kogus on k. a. esimesel viiel kuul suurem kui m. a. samal ajal, kuid kaupade eest saadud rahasumma ei ulatu siiski m. a. esimese viie kuu tasemeni. Elusloomade ja toit- ning maitseainete väljavedu suurenes ainult koguselt — kasvades 19187 tn-lt 30207 tn-le (57,4%), kuid väärtuselt langes 19,6 milj. kr-lt 18,1 milj. kr-le (7,7%), eeskätt raskekaaluliste kaupade osatähtsuse tõusu tõttu. Ka toor- ja poolvalmisainete osas esineb sama tendents — 144390 tn-lt 161454 tn-le (11,8%). Suurenenud koguse juures langes kaupade väljaveost saadud rahasumma 18,2 milj. kr-lt 16,4 milj. kr-le (9,8%). Valmisraudade väljavedu langes koguselt kui ka väärtuselt, kusjuures koguse tagasimineku on ulatuslikum. Valmisraudade väljavedu koguselt langes võrreldes m. a. esimese viie

Väliskaubandus pearühmade järgi.
Foreign Trade According to Principal Groups.

	Mai				1. I—31. V			
	tn		1000 kr.		tn		1000 kr.	
	1940	1939	1940	1939	1940	1939	1940	1939
VALJAVEDU — EXPORTS:								
Elusloomad, toit- ja maitseained, joogid	18 061	4 876	8 596	5 319	30 207	19 187	18 122	19 635
Toor- ja poolvalmisained	38 126	48 180	5 368	4 837	181 454	144 390	16 421	18 208
Valmissaadused	3 909	7 428	2 409	1 635	11 318	21 806	7 531	8 295
Väärismetallid ja -kivid	—	—	—	—	0	0	1	4
KOKKU — TOTAL	60 096	60 484	16 373	11 741	202 979	185 383	42 075	46 142
SISSEVEDU — IMPORTS:								
Live animals, food products, stim. and bever.	5 166	7 815	1 084	709	21 540	23 191	4 195	3 291
Raw- and semimanufactured materials	15 848	24 018	3 466	2 827	53 592	92 238	11 119	12 021
Manufactured materials	13 711	10 519	11 567	7 500	27 187	35 379	23 485	28 058
Precious metals and stones	0	1	98	70	1	3	436	476
KOKKU — TOTAL	34 725	42 351	16 215	11 106	102 320	150 811	39 235	43 846

kuuga 21 805 tn-lt 11 318 tn-le (48,1%) ja väärtuselt 8,3 milj. kr-lt 7,5 milj. kr-le (9,2%).

Sisseveetud kaupadest suurenes võrreldes m. a. esimese viie kuuga vaid elusloomade ja toit- ning maitseainete osa ja seda ainult väärtuselt, kuna ülejäänud osas on kaupade ost välismaalt kahanenud tunduvalt. Elusloomade ja toit- ning maitseainete sissevedu kahanes koguselt 23 191 tn-lt 21 540 tn-le

(7,1%), kuna kaupade eest makstud rahasumma suurenes kaubahindade tõusu tõttu 3,3 milj. kr-lt 4,2 milj. kr-le (27,5%). Toor- ja poolvalmisainete sissevedu langes koguselt 92 238 tn-lt 53 592 tn-le (41,9%) ja väärtuselt 12,0 milj. kr-lt 11,1 milj. kr-le (7,5%). Valmissaaduste sissevedu vähenes samal ajal koguselt 35 379 tn-lt 27 187 tn-le (23,2%) ja väärtuselt 28,1 milj. kr-lt 23,5 milj. kr-le (16,3%).

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt:

● J. Lorup'ile, Tallinnas, Viru 1, tema Kopli, Bekkeri tehases asetsevas ning ümberkorraldatavas klaasivabrikus katlamaja ja kütteainete kuuri ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 280 töölisi. Jõuandjaks 28 el.-mootorit 112 HJ. Valmistatakse igasugust õskklaaskaupa ning lihvitud ja lihvimata kristalli.

● S. Koktsajev'ile, tema Tallinnas, Pärnu mnt. 133 asetsevas ning ümberkorraldatavas bensiinimüügi automaatjaamas bensiiniautomaadi ja -pumba ümberpaigutamiseks sama krundi tänava ja ehituste piirjoonele, õigusega hoida maa-aluses paagis kuni 1410 l. bensiini.

● A/s-le „A. M. Luther“, Tallinnas Pärnu mnt. 69. tema samas asetsevas ning ümberkorraldatud toolipõhjavabrikus juurdeehitises töötamiseks. Juurdeehitises asetsevad pesemis- ja riietusruumid 145 nais- ja 85 meestöölise jaoks.

● A/s-le „Estoliit“, Tallinnas Tulika 15/17 asetsevas ning ümberkorraldatavas kunstsarvetööstuses laohoonde ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 43 töölisi. Jõuandjaks lokomobiil 100 HJ ning 21 el.-mootorit 82 HJ. Valmistatakse kaseiinist kunstsarve.

● Elektriemenditohase „IKA“ omanikule ins. N. Raag'ile, Tallinnas, Narva mnt. 36, tema Tallinnas, Kopli 40 asetseva ning ümberkorraldatava elektriemenditööstuse ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

seks. Ettevõttes töötab 70 töelist. Jõuandjaiks 14 elektrimootorit 17,3 HJ. Valmistatakse elektrielemente ja -patareisid raadioaparaatidele, telefoniaparaatidele, taskulampidele ja muuks otstarbeks.

● Sindi-Lodja telliskivitehase omanikule E. Lindperele, Paikuse vallas, Pärnumaal, ajutiselt kuni 1. VIII 1940 töötamiseks oma ülalnimetatud telliskivitehases tingimusel, et vahepeal tööstuses leitud puudused kõrvaldatakse.

● A. Kahk'ile, tema, Leebiku vallas, Valgemaal, „Leebiku“-nimelise jahu- ja villaveski hoones teise korra põranda talastiku tugitamiseks. Ettevõttes töötab 8 töelist. Jõuandjaiks 3 vesiturbiini 120 HJ. Jahvatatakse teravilja ja heinu, kraasitakse ja kedratatakse villa, valmistatakse teraviljasaadusi ning toodetakse elektrit ümbruskonnale.

● Kartuliühingute Liidule, Tallinnas, Müüri-riivahe 16, tema Rakveres, Vabriku 98-a asetses ning ümberkorraldatavas piiritusepuhastustehases tsisternihoone ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

● Kartuliühingute Liidule, Tallinnas, Müüri-riivahe 16, tema Rakveres, Vabriku 98-a asetses ning ümberkorraldatavas piiritusepuhastusvabrikus piirituse hoiukeldri ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

● U/ü-le „Eesti Destillaat“, Tallinnas, Bekkeri asunduses 74, tema samas asetses ning ümberkorraldatavas keemiatehases bensiini fraktsioneerimise aparatuuri ruumi ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

● Raadio-Elektrotehnika Tehasele „RET“, Tallinnas, Reimani 9, tema samas asetses ning ümberkorraldatavas raadioelektrotehnika tööstuses tööstushoone ümber- ja juurdehitamiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 250 töötajat. Jõuandjaks 75 el.-mootorit 74,6 HJ. Valmistatakse raadioaparaatide üksikosi, raadiovastuvõtjaid, heliülekande võimendajaid, valjuhääldajaid, raadiosaatejaamu, elektrotehnika-aparaate, raadio- ja elektrotehnilisi mõõteriistu ning neonvalgustusseadmeid.

● O/ü-le „Tallinna Külmuhoone“, Tallinnas, Uus Sadama 2, asetses ning ümberkorraldatavas Tallinna linna külmuhoones tööstuskorstna kasutamiseks.

● A/s-le „A. M. Luther“, Tallinnas, Pärnu mnt. 69, tema samas asetses ning ümberkorraldatud vineerikuivatamishoones töötamiseks. Ettevõtte selles osas töötab 20 töelist. Jõuandjaiks 14 el.-mootorit 178,25 HJ. Kuivatatakse tööstuses valmistatavat vineeri.

● A/s-le „Kemaks“, Tartus, Näituse 27, tema samas asetses keemiatööstuse krundil tärpentinilao asutamiseks, õigusega hoida maa-aluses paagis kuni 5 400 l. tärpentini.

● A/s-le „Vennad Tofer“, Tallinnas, Suur Karja 10, nende Tallinnas, Raevalla 7-a asetses tekstiiltööstuses puuvillakuuri ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 280 töelist. Jõuandjaiks 17 el.-mootorit 143 HJ. Valmistatakse igasugust puuvilla ja jõhvrieti.

● O/ü-le „Saaremaa Parketitööstus“, Kurssaares, Püha mnt. 27, tema samas asetses ning ümberkorraldatava parketitööstushoone juurdehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 15 töelist. Valmistatakse tamme- ja saarepuu parkettiliiste põrandate jaoks.

● Viljandi Maavalitsusele Viljandis, Riia mnt. 1, kütteõlide jaama kolme maa-aluse paagiga ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks, õigusega hoida ühes paagis kuni 9 400 l. bensiini, teises kuni 5 000 l. petrooleumi ja kolmandas kuni 5 000 l. naftat.

● A/s-le „Talko“, tema Tallinnas, S. Kloostri 18, asetses ning ümberkorraldatud karastusjookide tööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 44 töelist. Jõuandjaiks 6 el.-mootorit 22,3 HJ. Valmistatakse karastavaid jooke.

● H. ja E. Sibulale, Tartus, Roosi 21, nende Tartus, Kivi 6 asetses ning ümberkorraldatava saapatööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 10 töelist. Jõuandjaiks 3 el.-mootorit koguvõimsusega 1,5 HJ. Valmistatakse meeste- ja naistejalanõusid.

● Otepää T/ü-le petrooleumi ja bensiini automaatjaama korraldamiseks ja sisseseadmiseks Tartumaal, Paluperä raudteejaama juures, õigusega hoida maa-alustes paakides kuni 10 000 l. petrooleumi ja 5 000 l. bensiini.

● Toolamaa turbaühingule Toolamaal, korraldada ja seada sisse Võru maakonnas, Räpina metskonnas Turbasoo vahtkonnas, Saare küla läheduses, Melvijärve kaldal turba-

tööstus masinaturba valmistamiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 15 töölit. Jõuandjaks lokomobiil 60 ef. HJ. Valmistataiks küteteturvast.

RAHANDUS

ERA- JA TÄHTSAMATE ÜHISPANKADE TULUD JA KULUD 1939. A. INCOME AND EXPENDITURES OF PRIVATE AND PRINCIPAL CO-OPERATIVE BANKS IN 1939.

Pangategevuse laienemine jätkus 1939. a. jõudsasti. Ühtlasi suurenesid pisut saada-vate ja maksvate intresside määrad. Neil asjaoludel näitasid erapankade (aktsia- ja hinnapangad) ning 61 tähts. ühispanka sissetulekud ja väljaminekud ulatuslikku kasvu võrreldes e. a.-ga. Sissetulekud ulatusid erapankadel 8 108 tuh. kr. ja 61 tähts. ühispan-gal 6 306 tuh. kr., mis on enam kui e. a. esimesil 754 tuh. kr. (+10,3%) ja viimaseil 747 tuh. kr. (+13,4%). Kulud moodustasid erapankadel 7 247 tuh. kr. ja ühispankadel 5 609 tuh. kr., olles suurenenud vastavalt 895 tuh. kr. (+14,1%) ja 744 tuh. kr. (+15,3%).

Sissetulekute pealigiks olid mõlemal rühmal saadud intressid ja komisjon, neist eriti laenuintressid. Nimetatud sissetulek andis erapankadele 6 173 tuh. kr. ehk 76,2% ja ühispankadele 5 622 tuh. kr. ehk 89,1% sissetulekute kogusummast. Tähtsaimaks sissetulekuallikaks olid endiselt laenuid, andes kaugelt üle poole kogusissetulekust (4 558 tuh. kr. ehk 53,2% era- ja 4 395 tuh. kr. ehk 69,7% ühispankadel). Tingitult laenuoperatsioonide laienemisest näitasid neilt saadud intressid 1939. a. ulatuslikku kasvu (erapankadel +399 tuh. kr., ühispankadel +592 tuh. kr.).

Pankade väärtpaperite omandi erakordse kasvu tulemusel mäitas kiiret kasvu ka vastav sissetulek. Väärtpaperiilt said intresse erapangad 597 tuh. kr. (7,4%) ja ühispan-gad 344 tuh. kr. (5,4%), seega rohkem kui e. a. 164 tuh. kr. ja 73 tuh. kr. Väärtpa-berite bilansiväärtusest moodustas vastav intressitulu 5,4% era- ja 5,2% ühispankadel. Operatsioonilisist sissetulekuist kuulus suure-

mate hulka veel mitmesugune komisjon ja porto, moodustades erapankadel 678 tuh. kr. (8,4% kogutulust) ja ühispankadel 517 tuh. kr. (8,2%). Võrreldes e. a. osutusid need summad mõõdukalt kasvavuks. Teisel ope-ratsiooni-tulu liigel, nagu intressid korresp. arveilt ja hoiuseilt teisis kreditaasutis, oli tuluallikana väiksem osatähtsus. Nende arvel toimunud sissetuleku summa muutus oli võrdlemisi tähtsusetu.

Siin arvestatud kreditaasutisist omasid kinnisvara 12 erapanka ja 33 ühispanka. Kinnisvarast said sissetulekut netosummas, s. o. arvatatud maha vastavad väljaminekud, erapangad 45 tuh. kr. ja ühispangad 65 tuh. kr., mis moodustas kinnisvara väärtu-sesummast vastavalt 1,2% ja 2,8%. Kinnis-varasse mahutatud kapitali väikese tulukuse üldisemaid põhjusi oli pankade oma kasu-tada olevate ruumide üüriväärtuse madal hinne ja kinnisvarade kõrge amortisatsioo-nikulu.

Mitmesugused tulud omasid erapankadel võrratult suuremat osatähtsust kui ühispan-kadel. Määravaks teguriks olid siin kursik-asud, mis olid esimesil mitu korda suure-mad, kusjuures valdav osa nimetatud sisse-tulekust langes vaid paarile suurpangale. Nimetatud sissetulek andis erapankadele 1 185 tuh. kr. ehk 14,6% ja ühispankadele 183 tuh. kr. ehk 2,9% kogutulust. Kursika-sude mõõdukal suurenemisel ja vastavate kahjude tagasihoidlikul kaahanemisel erapan-kadel ning suurenemisel ühispankadel kas-vas sel ajal saadud netotulu esimesil ja ka-hanes viimaseil. Mitmesugused tulud kogu-summas ulatusid erapankadel 1 601 tuh. kr. (19,7%) ja tähts. ühispankadel 472 tuh. kr.

Era- ja tähtsamate ühispankade tulud ja kulud.

Income and Expenditures of Private and Principal Co-operative Banks.

	15 erapanka kokku 15 Private Banks Total				61 ühispanka kokku 61 Co-operative Banks Total								
	1939	1938	1939	1938	1939	1938	1939	1938					
	1000 kr.	%	% laenusummast % of Loan Amount	%	1000 kr.	%	% laenusummast % of Loan Amount	%					
TULUD — INCOME.													
Saadud %, komisjon ja porto — <i>Interests a. commiss.</i>	6 178	5 543	76,2	8,7	75,4	8,8	5 622	4 906	89,1	8,9	88,2	9,0	
Tulud kinnisvarade kasutam. — <i>Incomes from real est.</i>	884	825	4,1	0,5	4,4	0,5	212	176	3,4	0,3	3,2	0,3	
Mitmesugused tulud — <i>Sundry incomes</i>	1 901	1 486	19,7	2,2	20,2	2,3	472	477	7,5	0,8	8,0	0,9	
Kokku — <i>Total</i>	8 108	7 854	100	11,4	100	11,0	6 308	5 559	100	10,0	100	10,2	
Kahju — <i>Losses</i>	—	—	—	—	—	—	12	—	0,2	0,0	—	—	
Eelmise aasta puhtakasu ettekanne — <i>Statement of last year's profit</i>	249	174	3,1	0,4	2,4	0,3	62	29	1,0	0,1	0,5	0,0	
Üldse — <i>Total</i>	8 357	7 528	103,1	11,8	102,4	11,3	6 380	5 588	101,2	10,1	100,5	10,2	
KULUD — EXPENDITURES.													
Valitsemis- ja ärikulud — <i>Administr. a. operating exp.</i>	2 335	2 086	32,2	3,3	32,8	3,1	1 945	1 678	34,7	3,1	34,4	3,1	
Makstud %, komisjon ja porto — <i>Interest and comm.</i>	2 950	2 629	40,7	4,2	41,4	3,9	2 990	2 654	53,4	4,8	54,6	4,8	
Kinnisvarade kasutamise kulud — <i>Depreciation</i>	239	240	4,0	0,4	3,8	0,4	147	128	2,6	0,2	2,6	0,2	
Mitmesugused kulud — <i>Sundry expenses</i>	1 678	1 397	23,1	2,3	22,0	2,1	521	410	9,3	0,8	8,4	0,8	
Kokku — <i>Total</i>	7 247	6 352	100	10,2	100	9,5	6 009	4 865	100	8,9	100	8,9	
Puhaskasu — <i>Net Profit</i>	881	1 002	11,0	1,2	15,8	1,5	709	604	12,6	1,1	14,3	1,3	
Eelm. aasta puhtakasu ettek. — <i>Net profit of prev. year</i>	249	174	3,4	0,4	2,7	0,3	62	29	1,1	0,1	0,6	0,0	
Üldse — <i>Total</i>	8 357	7 528	115,3	11,8	116,5	11,3	6 380	5 588	113,7	10,1	114,9	10,2	

(7,5%), olles kasvanud esimesil 115 tuh. kr. ja kahanenud viimaseil 5 tuh. kr. võrreldes e. a.

Tegevuse laienemine ja märgatav hindade tõus põhjustasid operatsioonikulude ja teiste väljaminekute paisumise tegevusaastal.

Makstud intresside ja komisjoni kogusumma suurenes erapankadel 321 tuh. kr. ja ühispankadel 342 tuh. kr. Summaalt suurenesid peagu kõik intressiliigid, kuid ebaühtlaselt. Kooskõlas võõrkapitali kasutamises asetleidnud muutusiga paisusid intensitiivsemalt rediskondid ja võlaarveilt makstud intressid ning märksa aeglasemalt hoiuseilt tasutud intressid. Vaatamata viimaste osatähtsuse vähenemisele püsisid hoiuste intressid tähtsaima operatsioonilise kululiigina. Kogusummas kulutasid erapankad intresside ja komisjoni maksmiseks 2 950 tuh. kr. (40,7%) ja ühispankad 2 990 tuh. kr. (53,4%).

Valitsemis- ja ärikulud suurenesid võr-

reldes e. a. ga 249 tuh. kr. era- ja 272 tuh. kr. ühispankadel, moodustades esimesil 2 335 tuh. kr. (32,2%) ja viimaseil 1 945 tuh. kr. (34,7% kulude summast). Siin arvestatud kuludest näitasid summalist kasvu kõik tähtsamad liigid — personaalitasud, valitsemis-, asjaajamis- ja majanduslikud kulud ning maksud, osatähtsuselt aga vaid osa neist. Suurema kululiigi — personaalitasude — paisumine toimus tasumäärade tõstmise ja ühispankadel ka personaali arvulise rohikenemise arvel. Ametnike ja teenijate arv oli a. lõpul erapankadel 491 (1938. a. 516) ja ühispankadel 541 (1938. a. 514). Ilmnev personaali vähenemine erapankades ei mõjutanud märgatavalt kokkurusurvalt tasusummat, kuna koondumine, olles ühenduses saakslaste ümberasumisega, leidis aset aasta lõppkuul.

Suhteliselt suurimat kasvu näitasid mitmesugused kulud. Kasvades tegevusaastal 276 tuh. kr. erapankadel ja 111 tuh. kr.

ühispankadel, ulatusid need 1673 tuh. kr. (23,1%) esimesil ja 521 tuh. kr. (9,3%) viimaseil. Suurenemine toimus siin arvestatud kahtlaste laenude mahakirjutuste ja ühispankadel veel muude kulude osas. Mahakirjutuste summa, suurenedes võrreldes e. a. 260 tuh. kr. era- ja 43 tuh. kr. tähts. ühispankadel, moodustas keskmisest laenu-desummast vastavalt 1,3% ja 0,6%. Vaatamata erapankade ulatuslikumale laenude mahakirjutamisele on laekumine mahakirjutatud summade arvel kujunenud neil väiksemaks kui ühispankadel. 1939. a. moodustas laekunud summa erapankadel 0,1% ja ühispankadel 0,3% laenude summast.

Sõltuvalt toimunud muutustest pankade kasustada olnud võõrkapitaliallike ning ressursside rakendusviiside järgi kujunes sisetulekute ja väljaminekute koostis erinevaks võrreldes e. a-ga. Operatsiooniliste sisetulekute osatähtsus suurenes, eriti väärt-paberite intresside osas ja mitmesuguste tulude osasuurus kahanes, eeskätt eelmiste aastate mahakustutuste arvel laekunud summade osas. Operatsioonilised kulud kaahanesisid üldse ja eriti hoiuste intresside osas mõlemal rühmal ning mitmesugused kulud, neist eriti mahakirjutused erapankadel ja muud kulud ühispankadel, suurenesid osatähtsusest märgatavamalt.

Pankade vaheltkasu intresside alal muutus suhteliselt vähe. Vaheltkasu % kahanes pisut erapankadel ja suurenes ühispankadel. Summaliselt vaheltkasu intresside ja komisjoni alal suurenes mõlemal rühmal võrreldes e. a-ga, moodustades erapankadel 2641 tuh. kr. ja ühispankadel 2160 tuh. kr. e. a. 2391 tuh. kr. ja 1856 tuh. kr. vastu. Muude kulude ja tulude vahekord, nagu tavaliselt, kujunes esimeste kasuks — kulud olid suuremad tuludest. Seejuures kulude ülekaal suurenes võrreldes e. a-ga, moodustades erapankadel 1780 tuh. kr. ehk 38,1% (1938. a. 1389 tuh. kr. ehk 56,5%) ja ühispankadel 1463 tuh. kr. ehk 121,8% (1938. a. 1162 tuh. kr. ehk 106,4%).

Tegevusaasta lõpetasid puhaskasuga kõik erapangad ja siin arvestatud ühispankadeist — 59, kuna 2 ühispanga tegevustulemuseks oli kahju (12 tuh. kr.). Puhaskasu % sisetulekust vähenes mõlemal rühmal, summaalt vähenes erapankadel ja suurenes veidi ühispankadel, moodustades esimesil 861 tuh. kr. ja viimaseil 709 tuh. kr. (arvatud maha kahju). Puhaskasu % põhikapitalist oli keskmiselt — erapankadel 12,3 (1938. a. 17,2%) ja ühispankadel 14,7 (1938. a. 16,9%). Dividendi maksid 9 era- ja 56 ühispanka vastavalt 341 tuh. kr. ehk keskmiselt 4,9% ja 333 tuh. kr. ehk 6,9% põhikapitalist.

H I N N A D

ELATUSMAKSUMUSINDEKS MAIS 1940. A.

COST OF LIVING IN MAY, 1940.

Elatusmaksumusindeks mais võrreldes apr. tõusis 0,8%. Kallinemine, peale küttepuude, ilmnas peamiselt senini püsivust osutanud aladel, kuna tootluse, riide ja jalatsite alal olukord on muutunud stabiilsemaks. Üksikuist kulurühmadest tänavu mais võrreldes apr. tõusid: kütte- ja valgustuskulu 5,6% (puude arvel), riietuskulu 2,6% (õmblustöötasu arvel), puhastuskulu 6,0% (seebi ja saunapäasmete kallinemise puhul) ning lõbustus-kulu 7,2% (õlle- ja tubakasaaduste hindade tõstmise tõttu).

Toitlusindeks tänavu mais võrreldes apr. nõrgenes 0,6%, mida tuleb panna peamiselt värske kala, piima, kanamunade ja kartuli arvele, kuna lihahinnad, peale kindlaksmääratute, olid mais võrreldes apr. kõrgemad. Üürihinnad seoses üürieaduse kehtimapanemisega on alanenud, kuid mis määral, selle kohta puuduvad praegu täpsamad andmed. Mais üürihinnad elatusmaksumusindeksi arvutamisel on võetud endiselt. Kui võrd üürihinnad mõjustavad elatusmaksumusindeksi üldtaseme kujunemist, nähtub asjaolust, et üüri-

Elatusmaksumusindeksi käik (1927—31=100)

	1940				1939					
	Mai	Aprill	Märts	Veebr.	Jaan.	Dets.	Nov.	Okt.	Sept.	Aug.
Üldindeks	123,3	122,3	121,9	119,5	116,3	108,3	105,9	105,5	104,2	102,5
Sellest: toitlus	111,8	112,5	112,4	110,2	105,1	98,1	95,9	94,9	93,9	92,8
küte ja valg.	131,8	124,8	120,7	119,4	111,1	104,4	98,2	100,8	97,1	94,0
riietus	124,4	121,2	121,2	116,5	113,5	103,0	99,7	99,7	98,7	94,4

hindade taseme 5%-se languse ja 15%-se kuluosatähtsuse juures üldindeks langeb ligi 1%.

Võrreldes sõjaeelse ajaga, s. o. 1939. a. aug., tõusis elatusmaksumusindeks tänavu mais 20,3%, sealjuures toitlus — 20,5%, küte ja valgustus — 40,2%, riietus — 31,7%, puhastus — 22,9%, reisirid, liiklemine, post — 4,9% ja lõbustus — 7,2%.

Võrreldes m. a. sama ajaga tõusis elatusmaksumus tänavu mais 20,1%, sealjuures toitluskulu 20,7%, kütte- ja valgustuskulu — 30,0% (puud 29,5%, petrooleum 43,8%, riie- tuskulu — 31,7% (riie 38,5%, õmblemine 14,6%, pesu — 17,5%, jalatsid — 42,1%), puhastuskulu — 22,9%, reisirid, liiklemine, post — 4,9% ja lõbustuskulu — 11,5%.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÕITURG. — BUTTER MARKET.

Väliturult saadav võihind püsis m. n. endisel tasemel, mistõttu ka meie eksportvõihinna-noteering jäi samaks, s. o. 208 s. kg franko saatejaam. Noteeritud hind kehtib 10.—16. VI s. a. sissetulnud või kohta. Tendents rahulik.

Nagu kontrolljaama poolt avaldatud andmeist selgub, oli k. a. mais või kokkutulek väljaveoks kontrolljaamas 21 482 tünni, millest väljaveoks kõlblikuks tunnistati 21 278 tünni ehk 99,1%. M. a. samal kuul oli või kokkutulek 31 711,5 tünni. Seega on k. a. mai võikogus 10 433,5 tünni ehk 33% väiksem m. a. sama kuu kontrolljaamale esitatud võikogusest.

Kontrolljaamale on esitatud k. a. esimesel 5 kuul piima väljaveoks 4474 tn m. a. sama aja 2965 tn vastu ehk 51% enam. Samuti on tänavu võetud vastu 752 tn koort väljaveoks, kuna m. a. samal ajal koort ei võetud vastu. Ka piimapulbritoodang on pisut suurenenud, kuna aga kondenspiima tootmises on avaldunud tagasimineki.

M. n. maksus või siseturul s. kg:

Tallinnas	—	lauavõi	215—221,	kõõgivõi	200—210
Tartus	—	"	215—221,	"	195—200
Valgas	—	"	215,	"	200—215
Pärnus	—	"	221,	"	180—195
Rakveres	—	"	215—221,	"	200—210
Narvas	—	"	215—221,	"	190—205

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustuturul püsis kindel seisund.

Tallinnas noteeriti juustuhindade noteerimiskomisjoni koosolekul järgmised hinnad:

	Juusturattia raskus:	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	143 s. kg.	188 s. kg.
12 B "	140 " "	185 " "
11 A "	135 " "	180 " "
11 B "	182 " "	127 " "

Nimetatud sissetulnud juustude vanus peab olema vähemalt 120 päeva.

Siseturu-juustuhinnaks . noteeriti šveitsi juust 147 s. kg ning edami, baksteini ja tilsiti juustule 130—135 s. kg.

Konservjuust noteeriti rasvasisalduse järgi: juust, mille kuivaines on vähemalt 35% rasva, 140—155 s. kg, vähemalt 45% — 170—215 s. kg ja vähemalt 50% — 230 s. kg.

Eksporditava šveitsi juustu eest saavad juustutööstused ühes juurdemaksuga järgmist hinda:

	Juusturatta raskus:	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg
12 A palli	198 s. kg.	193 s. kg.
12 B "	185 " "	180 " "
11 A "	180 " "	175 " "
11 B "	157 " "	152 " "

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekon- ja elussigadeturul püsib kindel tendents. Hindade kujunemine püsis e. n. tasemel, mistõttu noteeriti peekon- ja elussigade hinnad endised.

Elussigade hindadeks noteeriti sama aja eest: sead raskusega kuni 120 kg 84 s. eluskaalu-kg, raskusega 121—160 kg — 88 s. eluskaalu-kg ja raskusega üle 160 kg — 88 s. eluskaalu-kg. Sead raskusega 80—120 kg, sõltuvalt turustamisvõimalusist, võivad min-

na ekspordiks kas elussigadena või tapetult. Poeginud emiseid ekspordiks ei võeta vastu.

17. VI — 23. VI maksavad ühingu „Liha-eksport“ ühistapamajad põllupidajatele kokkutoodavate peekonsigade eest järgmisi hindu kg-lt senti:

Tapakaalud	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg.	116	111	Siseturu hinnad	
55,5—59 "	111	Siseturu hinnad		
72,5—75 "	111	"		
75,5—80 "	Siseturu hinnad			

TAPALOOMADE- JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade ja lihaturul jäid liahinnad püsima e. n. tasemele. Veiste pakkumine nõudmine oli keskmine. Tendents selgusetu. Nii maksus hulгимүүгил veiseliha:

Suured pullid: rammusad 70—73 s. ja keskmised 6—70 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 68—71 s., keskmised 66—68 s. ja lahjad 65—66 s. kg. Eluskaalu järgi suuremad pullid 42—44 s., väiksemad pullid 36—38—43 s. kg.

Lehmad: nuumatud 76—82 s., rammusad 67—74 s., keskmised 55—65 s. ja lahjad 48—54 s. kg; eluskaalu järgi 26—35—43—48 senti kg.

Mullikad: nuumatud 76—82 s., rammusad 68—71 s., keskmised 66—68 s. ja lahjad 53—60 s.; eluskaalu järgi 30—37—42—48 senti kilo.

Vasikate pakkumine püsis nõudmise piires. Tendents kindel. Tapetud vasikad ühes naha ja pudemetega maksusid: nuumatud 78—85 s., rammusad 65—75 s., keskmised 60—65 s. ja lahjad 53—60 s. kg; eluskaalu järgi 40—48—55—62 s. kg.

Lammaste pakkumine oli väike, nõudmine keskmine. Tendents kindel. Tapetud lambad ilma nahata maksusid: rammusad 78—80 s., keskmised 73—78 s. ja lahjad 65—72 s. kg; eluskaalu järgi 35—39—41 s. kg.

Sigade pakkumine keskmine, nõudmine e. n-ga võrreldes pisut elavam; hinnad paranesid noorte ja peekonkaaluliste sigade juures 2 s. kg-lt. Nii maksusid: noored ja peekonkaalulised 108—112 s., rasvasead 110—113 s., lihasead 105—110 s. ja vanad emised 95—100 s. kg; eluskaalu järgi 82—84 s. kg.

TOORNAHKADETURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkadeturu seisund muutusetu. Nõudmine endiselt hea. Hinnad püsivad. 14. VI s. a. noteeriti Börsikomitee juures toornahkade hinnad franko vastuvõtupunkt 17. VI — 23. VI s. a.

Veisena had, värsked I sort pulli- 120 s. kg, lehma- ja mullikanahad 100 s. kg, II sort pulli- 108 s. kg, lehma- ja mullikanahad 90 s. kg ja praaknahad 75 s. kg; soolatud

nahad I sort pulli- 143 s. kg, lehma- ja mullikanahad 120 s. kg, II sort pulli- 129 s. kg ja lehma- ja mullikanahad 108 s. kg ning praaknahad 90 s. kg.

Vasikanahad, I sort kõik kuivad, värsked, raskusega kuni 3,5 kg kr. 5.50 tk., nahad raskusega üle 3,5 kg ühe kg hind kr. 1.80 ja praaknahad kr. 4.00 tk.

Lambanahad, I sort OJ kr. 6.00 tk.,

II sort J kr. 5.00 tk., III sort L kr. 4.00 tk., IV sort K kr. 3.00 tk. ja V sort praaknahad kr. 1.50 tk.

Hobusenahad, sabata ja lakata, I sort soolatud nahad 17 kg ja üle ning värsked nahad 20 kg ja üle kr. 16.— tk., II sort soolatud nahad 10—17 kg ja värsked 12—20 kg kr. 11.— tk. ning III sort soolatud nahad alla 10 kg, ning värsked alla 12 kg ja kõik praaknahad kr. 6.— tk.

Tendents kõigi nahaliikide juures kindel.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Väliseturul püsisid kanamunade hinnad m. n. endisina. Vastavalt stabiilsele olukorrale kujunes ka meie eksportmunade kalkulasioonihind endiseks, s. o. 122 s. kg. Seetõttu jäi eksportmunade hinnanoteering samaks, s. o. 111 s. kg franko kogumispunkt. Siseturumunade hinnaks noteeriti 90 s. kg ja väi-

Karusnahkadeturu seisund püsib vaiksena. Väikest hinnanoõrgenemist võis märgata ainult tuhkru- ja mägranahkade juures. 14. VI s. a. noteeriti Börsikomitee juures karusloomannahkade hinnad franko vastuvõtupunkt: Jahikarusloomannahad: metsjänese- kr. 0.50 tk., punarebase- kr. 18.— tk., tuhkru- kr. 6.— tk., nirgi- kr. 2.75 tk., orava- kr. 0.90 tk., naaritsa- kr. 24.— tk. ja mägranahad kr. 3.— tk.

Tendents vaikne.

keste kanamunade (20—45 g) hinnaks 70 s. kg franko kogumispunkt. Tendents rahulik.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad senti paar:

Tallinnas	12—14	Valgas	12—14
Tartus	13—14	Rakveres	12—13
Pärnus	11—13	Narvas	13—15

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsivad. Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Börsikomitee ruumes Tallinnas, 17. juunil s. a. noteeriti Tallinna toodavale lahtisele piimale endised hinnad, s. o. I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 13—14 senti liiter ja müügil piimatööstustele 12—13 senti liiter; II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 11—12 senti liiter ja müügil piimatööstustele 10—11 s. liiter. Piima nõudmine keskmine; pakumine keskmine. Väikemüügil hinnades on piimahind püsinud peagu muu-

datusteta ja m. n. maksus piim piimakauplustes senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—20	—	15—17	13—14
Tartus	19—20	16	—	13—14
Narvas	16	—	—	11
Pärnus	18	—	14	13
Rakveres	17	—	—	12
Valgas	16	—	—	12
Viljandis	16	—	—	12—13
Võrus	—	—	—	11—13

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljahinnad m. n. näitasid taas langust.

Rukki hinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 44,23 c. buš. e. n. 44,55 c. vastu, s. o. 7,26 kr. kv. e. n. 7,31 kr. vastu ehk 0,7% hinnalangust. Winnipegis noteeriti rukki hinnaks 47,65 c. buš. e. n. 49,33 c. vastu, s. o. 7,82 kr. kv. e. n. 8,10 kr. vastu ehk 3,5% hinnalangust.

Nisuhinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 80,70 c. buš. e. n. 80,54 c. vastu, s. o. 12,36 kr. kv. e. n. 12,34 kr. vastu ehk 0,2% hinnatõusu. Winnipegis noteeriti

nisuhinnaks m. n. keskmiselt 73,38 c. buš. e. n. 74,71 c. vastu, s. o. 11,24 kr. kv. e. n. 11,45 kr. vastu ehk 1,9% hinnalangust. Londonis noteeriti nisuhinnaks m. n. keskmiselt 30,78 š 225 kg e. n. 31,06 š vastu ehk 0,9% hinnalangust, kuid arvestades rahakursi muudatusi tõusis nisuhind Londonis e. n. 10,49 kr. kv. 10,94 kr., s. o. 4,3%.

Maisi hinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 62,19 c. buš. e. n. 62,63 c. vastu, s. o. 10,21 kr. kv. e. n. 10,28 kr. kv. vastu ehk 0,7% hinnalangust.

Kaerahinnaks noteeriti m. n. keskmis-

selt Chicagos 32,88 c. buš. e. n. 33,25 c. vastu, s. o. 9,45 kr. kv. e. n. 9,55 kr. vastu ehk 1,00% hinnalangust.

Sisemaa-teraviljaturg m. n. möödus tagasihoidlikkuse tähe all. Maamehi oli turul vähe, enamuses kaubitsemine toimus teraviljakaupmeeste ja -tarbijaskonna vahel. Hinnad näisid püsivat kindlaina ja paiguti tõusid.

Sisemaa-linnade turgudel maksusid teravili ja teraviljasaadused s. kg:

	Rukis	Nisu	Oder	Kaer	R.-jahu	N.-jahu
Tallinnas	20	25	18	18	20	30
Narvas	20	24	18	18	22	30
Tartus	17	22	16	15	18	30
Pärnus	16	21	15	—	16	27
Rakveres	17	21	14	13	20	30
Valgas	18	24	17	18	18	28

Riigi Viljasalv müüs rukist 17 s. kg ja nisu 23 s. kg oma ladust, franko ladu. Samad hinnad olid ka nädal varem Riigi Viljasalve ladudes.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Kartuliturg on muutunud vaiksemaks. Raudteejaamadesse m. n. toodi mõni üksik vagun kartuleid, mis saadeti tärklisvabrikuisse. Samuti saadeti ka Tallinna ladudest kartuleid vabrikuisse, milliseid siin ei suudeta realiseerida.

Tärklisvabrikuisse ümbruskonna põllumeeste poolt kokkutoodavad kartulid on veel võrdlemisi hea mihusega, kuna senini on valitsemisilud ilmad, millised soodustavad kartulite säilitamist.

M. n. tööstuskartulite hinnad näitasid veidi langust — 2—3 s. tärklise kg, nõnda et vabrikuis maksti põllumeestele 20—22 s. tärklise kg e. n. 22—25 s. vastu.

Lääne rannas osteti m. n. veel väikesel

määral söögikartuleid, milledest maksti kr. 5.00—5.50 kv. K. n-ga lõpeb ka seal kartulite vastuvõtmine.

Viru rannas laaditakse k. n. purjekaile kartuleid, mis jääb ka viimaseks laadimiseks.

Kartuli- ja kartulitärklishindade noteerimiskomisjoni koosolekul 17. VI 40 Börsikomitee ruumes noteeriti m. n. järgmised väljamaksuminnad põllumeestele kartulite eest:

1. Söögikartul: Lääne rannas kr. 5.00—5.50 kv.
2. Tööstuskartul: tärklisvabrikuis 20—22 s. tärklise-kg ehk kr. 4.00—4.50 kv., raudteejaamades kr. 4.00—4.50 kv.

Tendents: vaikne.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

M. a. köögivilja on turul õige vähe. Hinnas on tõusnud porgand, millest nõuti kuni 70 s. kg. Redisehind on langenud kuni 6 s-le kimp. Muude värskete aedviljade hindades ei ole viimase nädala jooksul esinenud suuri muudatusi.

Märkimist väärib, et turul on müügil veel üksikuil müüjail võrdlemisi ilusa välimusega sibulõunu, milledest nõuti kuni 2 kr. kg.

Tallinna turul maksusid 17. VI:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	150—200	Kartul, värsked	250
Jõhviltad	60		s. tk.
Sibulad, vene	40—50	Lillkapsas	40—70
Peet	45—50	Peakapsas	50—70
Porgand	60—70	Kurgid, värsked	25—45
Salat	90—100	Kurgid, hapend.	4—8
Tomat	350—500	Kurgid, marineer.	5—10
Aedoad	250		s. kimp
Spargol	150—200		
Rabarbrivarred	10—15	Porgand, värsked	14—16
Hapuolikad	40	Redised	6—15
Spinat	40—50	Rohel. sibul	2—3

KALATURG. — FISH MARKET.

Rahuldava kalasaagi tõttu areneb kala-kauba väljavedu endise hooga. Esikohal koguse järgi asub värsked roogitud ilma peata tursk. M. n. jooksul veeti välja turska 166 000 kg. Rannikul maksti kg-st 8—10 s. Tallinna kalasadamas maksti ekspordikõlblikust tursast 10—12,5 s. ja väikesest 6 s kg-st.

Siseturu-kalakaubanduses omab domineerivat tähtsust Pärnu lahe ahven, kuna siseveet ahvenat on müügil vähe. Rannikul maksti ahvenast 20 s. kg. Tallinna turul müüdi seda 30—35 s. Tartu turul 20—35 s. kg. Kohaliku päritoluga ahvena eest maksti Tallinna turul 45—50 s. kg.

Räimekaubandus. Kuigi räimepüügihooaeg on jõudnud kõrgpunkti, osutub räimesaaki siiski mitte küllaldaselt rahuldavaks, mispärast räimehind püsib ka suuremais püügikeskuses endiselt kõrge.

Pärnu lahes maksti räime dekal. (8 kg) 150 s., nädala lõpul aga 180 s., hulgemüügil ja jaemüügil 200 s.

Pärnu räimi saadeti sisemaale ja ka Tartu.

Puise rannas maksus raim nädala I pool 80—100 s. dekal., nädala lõpupoolel 100—150 s.

Tallinna kalasadama kaudu suurenes räime sissevedu, kusjuures seal maksti nädala kestel 15—20 s. kg-st, laupäeval 13—14 s.

Tallinna turul müüdi räime nädala kestel 18—25 s., laupäeval nõuti hommikul 35 s. kg-st, hiljem müüdi 20—25 s.

Soolakalakaubandus. Kodumaist soolakala esineb müügil väikesel kogusel, mispärast hinnad on kõrged ja nõudmine väike. Soolasilku müüakse 45—50 s. kg, soolatud

piprakilu 200 s. kg, soolasiiga 150 s. kg, soolaturkska 35—45 s. kg, soolasäinast 80—100 s., soolavimba 100 s. kg.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s/kg:

	Tallinnas 15. VI	Tartus 15. VI	Narvas 14. VI
Angerjas, värsk	200—280	200—225	—
Koha, I valik, „	120—150	100—125	110—120
Koha, II valik, „	110—120	—	—
Siig, „	100—140	—	—
Haug, „	60—80	50—80	60—65
Latikas, suur, „	50—60	25—50	40—55
Latikas, keskm., „	40—50	—	—
Ahven, I valik, „	40—50	20—35	35—40
Ahven, II valik, „	30—35	—	—
Linask, „	—	60—65	—
Särg, „	20—25	20—25	25
Kiisk, „	40—45	15—20	25
Vimb, „	40—60	—	35—40
Raim, „	20—25	20—28	30—35
Kilu, „	70—75	—	—
Tursk, „	10—15	20	—
Tursk, lõigat., „	22—35	—	—
Lest, „	30—45	—	—
Rääbis, „	—	60—80	—

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

VENEZUELA PETROOLEUMITÖÖSTUS.*) THE VENEZUELA PETROLEUM INDUSTRY.

Venezuela petrooleumitööstus on arenenud peamiselt viimase 24 a. jooksul ja omab toodangult teist ning ekspordilt esimest kohta maailmas. Võimsamate rahvusvaheliste petrooleumitööstusühingute rakendamine õliväljade kasutamisele Venezuelas on kindlustatud tiheda koostöö tõttu valitsusega.

Praegune sõda andis tõuke koostöö arendamiseks Põhja- ja L.-Ameerika vahel, et kompenseerida telkkida-võivaid kahjusid ekspordi tagasiminekuist Euroopasse.

Venezuela petrooleumitööstuse arengu edu on erakorraline. Ettevõtlikud pioneerid toetatuina valitsuse poolt on pidanud võitma mitmeid raskusi, milliseist esijärjekorras võiks mainida maastiku soist pinda ja transpordiraskusi. Tegelikult omab Venezuela praegu toorpetrooleumi-toodangus maailmas teist kohta ja ekspordis esikohta muude petrooleumitootjate maade seas.

Ajalooliselt on Venezuela petrooleumitööstuses tegu tõesti noore ettevõttega, kuna ta on arenenud just viimase 24 a. jooksul, tänu geofüüsikalistele meetodeile. XIX s. lõpul anti seal ühele rahvuslikule ühingule esimene kontsessioon petrooleumi otsimiseks ja töötlemiseks. 1906. a. tegutsesid juba mõned kontsessioonärid ja neist on senini jäänud tegutsema veel neli:

1) Coloni piirkonnas (Colon Development Co, Ltd.), 2) Maracaibo ja Bolivari piirkonnas (Venezuelan Oil Concession, Ltd.), 3) Buchivacopa piirkonnas (British Controlled Oilfield, Ltd.), 4) Silver ja Zamora piirkonnas (North Venezuelan Petroleum Co, Ltd.).

1914. a. omas Venezuela petrooleumitööstuses erilist tähtsust, kuna sellest ajast peale omab petrooleumitoodang seal juba kaubanduslikku tähtsust, pealeselle omab nimetatud aasta ka ajaloolist tähtsust sellepolest, et pandi alus suuremaile tööstusile. Caribbean

*) Andmeil „Chimie & Industrie“ nr. 4, 1940.

Petroleum Co rakendas töösse tol aastal 3 kaevu, milliseist üks asus Mene-Grande'is. Venezuelal Oil Concession, Ltd. rajas ühe kaevu Cabima ümbruses ja Colon Development Co. avastas petrooleumivälja Rio de Oro ümbruses.

Kuid kõik kontsessioonärid ei jõudnud rahuldavate tulemusteni ja paljusid miljoneid dollareid raisati tööde teostamiseks asjata, ilma et saavutati eesmärki. Teisalt aeglustas tööstuse arengut uute kontsessioonilubade väljandmise piiramine, kuna vabadus sel alal tõmanuks ligi enam välismaist kapitali, ja lõpuks veel 1934. a. sõlmitud lepingud olid tööstusele vähe soodsad.

Toodangu haripunkt saavutati 1931. a. ja sellest ajast on teda hoitud sel tasemel. Kui praegukehtivad korraldused ja seadused püsivad, võib loota ka toodangu püsimist endisel tasemel. Kui kõrvaldatakse suur võistluse oht, võib vähehaaval asuda uurimustööde laiendamisele ka Columbias.

Tööstuslik organisatsioon. Akтуаalselt on Venezuela petrooleumist huvitatud 5 suuremat rahvusvahelist ühingut, misugused omavad ka kontrolli Venezuela petrooleumi üle ja nende käes on järgmised alad:

Suurus aakreis

Standard Oil Co. of Venezuela	4 943 140
Lago Petroleum Corporation	1 622 827
Mene Grande Co. (Gulf)	2 710 170
Dutch Shell Group	4 479 514
Socony Vacuum	1 502 407

Kuid on ka muid tähtsaid ühinguid, millised omavad suuri ja väga rikkaid petrooleumimaa-alasid, kus nad toimivad uurimistööde. Kuid tööga, kõigest Venezuelas asuvaist ühinguist ainult väike protsent on olnud võimeline opereerima tööstuslikul tasemel. Nii raiskas asjata „Standard Oil Co. of New Jersey“ puurimistööde, millised teostati Lääne-Venezuelas, 20 milj. dol.

Valitsuse ja tööstusrühmade koostöös võib konstateerida teineteisest arusaamist, kuid sellele vaatamata, ei näi soodustused tööstuslikust vaatekohast küllaldastena. Tavaliselt kontsessiooni saanud ühing on kohustatud uuritava maa-ala uurima läbi kolme aasta jooksul. Pärast seda läbiuuritud maa-ala ositatakse 2 ossa, milledest üks osa läheb valitsuse valdusse tagasi, moodustades rahvusliku maatagavara.

Uurimusleping jääb kehtima pärast seda veel 40 a. Pealeselle nõuab valitsus kontsessioonärikt maksude maksmist. Samuti peab ühing kandma uurimus-topograafiliste tööde kuld. Valitsus kasustab kõiki võimalusi petrooleumitööstuselt endale tulude saamiseks. Samuti näeb üks uus seadus ette, et petrooleumi puhastamine ja transport teostatakse valitsuse poolt, milline on ainuüksi õigustatud moodustama vastavaid ühinguid.

Toodang. Venezuelas on teada 3 suurt petrooleumimaa-ala: lääne petrooleumiväljad, kust petrooleumi transporditakse läbi Maracaibo järve; Cumarebo, kust petrooleumi transporditakse otse mere äärde; kolmas ala on maa ida osas, kus tööstuse aktuaalsus on suurim. Igatahes 80% kogutoodangust tuleb Maracaibo järve ümbrusest. 1939. a. suve jooksul olid 2945 kaevu tootmistegevuses. Päevane keskmine toodang oli 558 231 vaati petrooleumi arvestatud võimalikust 690 440 vaadist.

Mene Grande Oil Co. ehitas hiljuti õlitrustiku, milline ulatub maa keskele kuni mereeni, millega on nähtud ette 70 000-vaadiline suurenemine päevasel toodangus. 1939. a. mai kuus olid petrooleumitoodangus esikohal järgmised ettevõtted, milliste toodang oli 1938. a. 28 071 373 tn, 1937. a. — 27 733 926 tn ja 1936. a. — 22 945 299 tn: Lago Petroleum Corporation; Venezuelal Oil Concession, Ltd; Caribbean Petroleum Company; Colon Development Co., Ltd; Mene Grande Oil Co., C. A. Central Area Exploitation Company (Venezuela), Ltd; Standard Oil Company of Venezuela; Texas Petroleum Company; Venezuelal Oil Development Company, Ltd; Socony Vacuum Oil Company, C. A.; Guarico Oilfields (Venezuela), Ltd; Compania Anonima Inversiones de Valle Grande; Caracas Petroleum Company.

Tarvitus. Sisemaine tarvitus on võrdlemisi väike; 1938. a. ulatus 342 315 tn-le, millest 123 528 tn on bensiin ja nafta ning 159 145 tn kütteõli.

Puhastamine. Mis puutub petrooleumi puhastamisse, siis valitsuse initsiatiivil Standard Oil of Venezuela on kohustatud ehitama puhastusasutise Monagas' maa-alal, toodanguvõimega 15 000 vaadi puhastamata pet-

rooleumi töötlemiseks päevas. Omalt poolt suurendaks Venezuela Oil Development Co oma San Lorenzo puhastusasutisi, et tösta päevaseid toodanguid 13 000 vaadile.

Väliskaubandus. Väliskaubandus oli haripunktil 1939. a. lõpul, mil valitsus sõlmis P.-Am. Ühendriigega lepingu, mis taotleb tihedamat kaubandusliikku koostööd. Viimaste aastate jooksul oli Venezuelas toodetud petrooleumi sissevedu P.-Am. Ühendriigesse jäetud küllaltki hooletusse, see ei ulatunud 1938. a. üle 3 366 000 tn, kuna kogu väljavedu Venezuelast ulatus 26 645 921 tn, s. o. 94,92% kogutoodangust.

Transpordiolud. Senini on petrooleumiühingud rahuldavate side- ja liiklusolude puudumise tõttu ehitanud raudteid, teid, telefoni- ja telegraafivõrke. Nende tööde läbi viimine on olnud eriti raske soise maastiku tõttu. Pealeselle on need ettevõtted koostöös valitsusega parandanud tervishoiulisi ja haridusolusid, on ehitanud haiglaid, tööliselamuid

ja koole. Nõnda on nad tähelepanuväärival määral aidanud kaasa maa tööstuse ja kaubanduse arendamisele, samuti ka rahvatervis- hoiu ja kultuuriolude paranemisele.

Üldine olukord. 1939. a. tõusis petrooleumitoodang maailmas 2 077 631 000 vaadile võrreldes 1938. a. 1 966 585 701 vaadiga. Päevased toodangud olid vastavalt 5 612 812 vaati 1938. a. 5 422 833 vaadi vastu. Praeguses olustikus väljavaated petrooleumilepingute suhtes Ameerikas ei ole kuigi hiilgavad. Sõja tagajärjel oodati suurenenud nõudmist bensiinile ja muile petrooleumisaadusile liitriigelt ja neutraalmailt. Seevastu on aga petrooleumi väljavedu vähenenud võrreldes sõjaeelse perioodiga, arvatud välja bensiin ja määrdeõlid lennukaile nimetatud maa- sse. Tõenäoliselt võib aga petrooleumikaubandus Venezuela, P.-Am. Ühendriikide ja Mehhiko vahel lähemas tulevikus suurenedada. Seoses praeguse olukorraga on P.-Am. Ühendriigid alan- danud imporditud petrooleumilt maksu 0,50 c-lt 0,25 c-le gal.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

7. juunil 1940. a.

PASSIVA

1. Kättevara: — Reserve:		1. Põhikapital — Capital	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	40 907 867,28	2. Tagavarakapital — Reserve Fund	1 478 758,84
välisraha	4 452 484,26	3. Eritagavarakapital	4 122 865,94
2. Vahetusraha — Subsidiary Coin	842 204,08	4. Jooksvad kohustused: — Current Liabilities:	
3. Sisevekslid: — Home Bills:		a) pangatühed liikvel	60 609 575,—
kaubavekslid	15 752 087,65	b) jooksvad arved:	
põllumajanduslikud	2 470 887,84	valitsuse	16 379 239,04
metsatööstuslikud	14 892,—	pankade	8 978 430,77
4. Laenud: — Loans and Advances:		teised	3 375 860,19
valitsusele	—	5. Muud passivad — Other Liabilities	21 868 049,16
teistele *)	25 322 181,04		
5. Kinnis- ja vallasvara — Immovable			
Property and Equipment	3 455 712,13		
6. Muud aktivad — Other Assets	28 569 613,58		
	121 807 379,84		121 807 379,84

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 50,77%
 Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 731 730,46
 Includes Ekr. 731 730,46 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LEEDU.

Suhkrupeedi toodangu suurendamine Leedus.

Lithuania Increases Sugar-Beet Production.

Leedu suhkrutühing „Lietuvos Cukurs“ sõlmis põllumeestega lepingud suhkrupeedi ostu kohta 1940. a., milliste alusel põllumehed kohustuvad ühingule müüma 251 500 tn suhkrupeede. See kogus ositub 3 suhkru-

vabriku vahel, millest Mariampolė suhkruvabrik saab 138 000 tn., Paventise suhkruvabrik 82 500 ja Panevežyze suhkruvabrik 31 000.

Suhkrumüügi vabaksandmine Leedus.

Sõja algul olid leedu suhkrutagavarad väga piiratud, mis sundis suhkrutarvitust normima. Kuna vahepeal õnnestus impor-

— *Sugar Rationing Abolished in Lithuania.*

tida suuremaid koguseid suhkrut, mis katab siseturutarvituse järgmise lõikuseni, anti 29. V s. a. suhkrumüük taas vabaks.

Võihinna alandamine Leedus. — *Lithuania Lowers Butter Prices.*

Piimaühingute keskliit „Pienocentras“ alandas 29. V kuni 29. IX piimatööstusühingult ostetava või hinda. Talvine võihind, mis määrati kindlaks valitsuse poolt, oli I

sordil 4 lit./kg ja II sordil 3,85 lit./kg. Suvel makstav hind on vastavalt 3,25 ja 3,15 lit./kg.

Leedu lihaühingu „Maistas'e“ 1939. a. tegevus.

1939 Report of Lithuanian Meat Company „Maistas“.

Leedu poolriikliku lihaühingu „Maistas'e“ tegevus 1939. a. kujunes, vaatamata halvenenud turustamisvõimalusile, rekordseks. 1939. a. kokkuostetud rasva- ja pekisigade arv 650 724 ületas e. a. oma 31%-ga. M. a. kokkuostetud veiste arv 72 079 on aga 79% suurem 1938. a. arvust. Ühingu poolt kokkuostetud kanade, hanede ja kalkunite arv ulatus m. a. 1 519 590-le, osutades võrreldes 1938. a. 82,7%-st suurenemist. Ka

ühingu poolt väljaveetud lihakogus ületas 20,8%-ga 1938. a. ekspordiväärtuse. Vilniuse liitmine Leeduga avardas tunduvalt maa siseturgu, mis avaldus ka lihakeskus „Maistas'e“ siseturule paigutatud kaubakoguseis.

Mainitud ühingul on oma nahavabrik šiauliais ja vabrik peekoni töötlemiseks Uus-Vilniuses. Üldse annab ühing teenistust 2190 töölisele ja 830 ametnikule.

Majanduslikku informatsiooni Leedust. — *Economic News from Lithuania.*

1940. a. algul oli Leedus registreeritud 137 aktsiaseltsi 205 milj. litise aktsiakapitaliga. Sellest arvust oli tööstusaktsiaseltselt 84, kaubandusaktsiaseltselt 35 ja krediitaktsiaseltselt 8. 16 aktsiaseltsi oli paigutatud riigikapitali 74,6 milj. lit. s. o. 36,1%. Välistkapitali oli investeeritud 28 aktsiaseltsi.

82,9 milj. lit. 88,4 milj. lit. vastu m. a. samal ajal ja näitasid vähenemist 14,8%.

*

Alates k. a. kuni 10. V. on Leedu valitsus kulutanud võihinna kindlustamisele 2,4 milj. lit.

*

K. a. esimese 3 kuu tulud Leedus moodustavad 97,7 milj. lit. 74,7 milj. lit. vastu m. a. samal ajal. Seega oli riigitulude tõus 31%. Riigikulud samal ajal moodustasid

Leedu põllumajanduse võlgnevus ulatus 1938. a. 190,7 milj. lit. ja juba 1939. a. vähenes 183,9 milj. lit.

ROOTSI. Toitainete tagavarade registreerimiskohustus Rootsis.

Foodstuff Supplies Registered in Sweden.

Valitsuse määruse alusel tuli 10. juunil registreerida kõigi järgnevate kaupade tagavarad: kohvi, praetud ja praadimata; tee; kakao-oad ja -pulber; pipar; kaneel ja kardemoon; suhkur; nisujahu; rukkiyahu; kuivikleib; riis; makaronid ja nuudlid; kuivatatud puuvili; kuivatatud rosinad; veise- ja sealihakonservid; soolaheeringad; söögisool ja sool töönduslikuks otstarbeks.

Kõik kutseliselt kaubanduse alal tegutsesjad pidid registreerima väiksemadki kogu-

sed. Samuti nõuti registreerimist neilt isikult, kes evisid tagavarat, mida nemad ise ei kasustanud. Registreerimisele-kuuluvate koguste alamäärad olid järgmised: kohvi, kuivatatud puuvili, rosinad, lihakonservid ja kuivikleib 50 kg, tee 10 kg, pipar ja kaneel 5 kg, makaronid, nuudlid ja söögisool 100 kg, sool töönduslikuks otstarbeks 1000 kg. Registreerimiskohustuse alla ei käinud sõjaväele kuuluvad tagavarad.

Rootsi-Taani esialgne kliiringlepe. — Preliminary Swedish-Danish Clearing Agreement.

Kuna läbirääkimised Rootsi ja Taani vahel kliiringlepingu sõlmimiseks võtavad aega, sõlmisid Taani Rahvuspank ja Rootsi

Riigipank esialgse kliiringkokkuleppe. Kokkulepe hõlmab makseid, milliseid ei ole võimalik lükata edasi.

Metallide registreerimiskohustus Rootsis. — Metal Supplies Registered in Sweden.

Valitsuse korralduse alusel 31. V s. a. tuli registreerida 3. VI s. a. vase-, seatina-, inglistina-, tsingi-, nikli-, antimoni-, kadmiumi-, magneesiumi- ja elavhõbedatagavarad. Samuti käisid registreerimiskohustuse alla tsingitud raudplekk ja sulamid, millised sisaldasid üle 50% mõnest loetletud metallist. Korraldus haaras loetletud metalle ja sulameid toorkujul,

poolvalmissaadusina kui ka jäätmeina metalle šlakki, laastude jne. näol.

Registreerimisele-kuuluvate koguste alamäärad olid järgmised: raudplekil, vasel, seatal ja tsingil 250 kg; niklil ja inglital 25 kg; antimoni, kadmiumi, magneesiumil ja elavhõbedal 10 kg. Riigile kuuluvad tagavarad olid vabad registreerimiskohustusest.

JUGOSLAAVIA. Jugoslaavia väliskaubandus I veerandil 1940. a.

Yugoslavian Foreign Trade in First Quarter of 1940.

Jugoslaavia väliskaubandus 1940. a. esimesel veerandil kujunes järgmiseks: väljavedu 840 385 tn 1847,9 milj. dinaari väärtuses ja sissevedu 259 608 tn 1412,5 milj. dinaari väärtuses. Võrreldes m. a.-ga suurenes väljavedu koguselt 24% ja väärtuselt 71%, kuna sissevedu vähenes koguselt 12% ja väärtuselt suurenes peagu sama palju. Väliskaubanduse üldkäive suurenes m. a. võrreldes 39%. Bilanss on aktiivne 435,4 milj. dinaariga 175,1 milj. din. passiivse bilansi vastu e. a.

Riikide järgi ositus Jugoslaavia väliskaubandus 1940. a. I veerandil järgmiselt (sulgudes m. a.) ekspordist läks saksa 36,93% (28,7%), Itaaliasse 15% (9,93%),

Böömi-Määri protektoraati 11,61% (10,65%), Prantsusse 10,56% (2,18%), Inglisele 4,63% (8,20%), Ungarisse 3,53% (5,69%), Šveitsi 2,53% (2,49%) jne.; kogu sisseveost imporditi Saksast 45,04% (41,11%), järgnevad Itaalia, Ühendriigid, Böömi-Määri protektoraat jt.

Kaupade järgi seisid väljaveos esimesel kohal ehituspuit 296,1 milj., värske liha 255,8 milj., vask 141,4 milj., kanep 105,7 milj. ja elussead 94,8 milj. dinaariga. Tähtsamate sisseveokaupadena esinesid puuvill ja puuvillakaubad 263 milj., villakaubad 120 milj. stidkaubad 53,2 milj., masinad 81,6 milj. ja teraskaubad 73,3 milj.

RUMEENIA.**Rumeenia õli eksporthindade erinevusi.***Different Oil Export Prices in Rumania.*

Rumeenia õli eksporthinnad on Ungari ajakirjanduse teatel korraldatud ümber, kusjuures nüüd hinnad sõltuvad sellest, kas ostjad tasuvad täielikult või osaliselt vabades deivisides või kliiringu teel. Seejärgi on riigid ositatud kolme rühma. Esimesse rühma kuuluvad riigid, millised tasuvad oma ostud vabades deivisides, ja milliste kohta kehtivad järgmised hinnad (fob Constanza või Giurgin) dollareis: gasoliin, kerge 36,24, gasoliin, raske 29,39, petrooleum 27,59, gaasiõli (−5°) 25,51, kütteõli (+35/40°) 13,13, kütteõli (+10°) 13,51.

Need hinnad kehtivad Jugoslaavia, Bulgaaria, Kreeka, Alžeeria, Egiptuse, Maroko, Tuneesia, Malta, Süüria, Palestiina, Hispaania, Portugali, Prantsuse, Rootsi, Balti riikide ja Slovakkia suhtes.

Teise rühma kuuluvad riigid, millised tasuvad osalt vabades deivisides, osalt kliiringu teel. Ses rühmas on kolm alaositust: esimesse neist kuuluvad Šveits ja Ungari, teise Suur-Briti ja kolmandasse Itaalia ning Albaania. Nende riikide suhtes kehtivad järgmised hinnad:

	Šveits ja Ungari	Suur- Briti	Itaalia ja Albaania
gasoliin, kerge . . .	45,30	47,27	51,77
gasoliin, raske . . .	36,74	38,88	41,98
petrooleum	34,49	35,99	39,42
gaasiõli (−5°)	31,89	33,28	36,45
kütteõli (+35/40°) . .	16,42	17,13	18,76
kütteõli (+10°) . . .	16,89	17,68	19,40

Kolmandasse rühma kuuluvad riigid, millised õli eest tasuvad eranditult kliiringu teel. Siin on tegemist vaid 3 riigiga, nende hulgas ka suurim Rumeenia õli ostja Saksa. Ka ses rühmas on hinnad üksikute riikide suhtes erinevad (dollareis):

	Böömi-Määri protektoraat	Türgi	Saksa
gasoliin, kerge . . .	54,86	64,41	69,10
gasoliin, raske	44,08	52,23	56,04
petrooleum	41,89	49,04	52,61
gaasiõli (−5°)	38,27	45,85	48,65
kütteõli (+35/40°) . .	19,70	23,25	25,05
kütteõli (+10°) . . .	27,27	24,02	25,77

Seega maksavad kliiringuvahekorras olevad riigid kõrgemat hinda.

TAANI. Taani väliskaubandus apr. 1940. a. — Danish Foreign Trade in April 1940.

Taani sissevedu suurenes apr. 1940. a. jääolude paranemise tõttu. Suur osa sisseveetud kaupadest seisis nädalaid ladudes, kust kaupu ei saadud võtta välja sisseveolubade puudumise tõttu. Väljaveo tagasimineku all kannatasid eriti tööstuskaubad, milliseid 1939. a. eksporditi ligemale 30 milj. kr. eest kuus, kuna apr. 1940. a. vaid 13,3 milj. kr.

eest. Põllumajandussaadusi eksporditi 1939. a. keskmiselt 99,5 milj. kr. kuus, apr. 1940. a. 99,2 milj. kr. eest, kuna märtsis 1940. a. ulatus põllumajandussaaduste eksport 108,6 milj. kr.-le. Tagasimineku apr. oli tingitud peamiselt peekoni väljaveo lõppemise tagajärjel Suur-Britti. Või ja munade eksport jäi peagu endisele tasemele.

ŠVEITS. Šveitsi väliskaubandus mais 1940. a. — Swiss Foreign Trade in May 1940.

Šveitsi sissevedu ulatus mais 1940. a. 201 milj. fr. 162,7 milj. fr. vastu m. a. mais ja 248,8 milj. fr. vastu apr. 1940. a. Väljaveodu ulatus mais 1940 89,7 milj. fr. 116,7 milj. fr. vastu mais 1939. a. ja 131,1 milj. fr. vastu apr. 1940. a. Šveitsi väliskaubandus näitab seega mais 1940. a. 111,3 milj. fr.-st sisseveo ülekaalu 46 milj. fr. vastu m. a. mais.

Šveitsi jaanuari-mai sissevedu oli 1063,4 milj. fr. 702 milj. fr. vastu m. a. 5 esimesel kuul. Väljaveodu oli 551,6 milj. fr. 538,7 milj. fr. vastu m. a. samal ajal. Sisseveo ülekaal ulatus 5 esimesel kuul 1940. a. 511,8 milj. fr., olles seega 368,1 milj. fr. suurem kui sisseveo ülekaal m. a. 5 esimesel kuul.

UNGARI. Uus lihatarbimise piiramine Ungaris. — *Meat Restrictions in Hungary.*

Põllutööministri määrusega 2. VI 40. a. piirati lihatarbimist Ungaris veelgi. Nimelt keelati sealihha ja vasikalihha müük teispäeval ning vasikalihha müük neljapäeval. Seega arvestades k. a. algul kehtimäpandud lihatarbimist kitsendavaid eeskirju, on lihatarbimise piiramine kujunenud järgmiselt: esmaspäeviti on keelatud lihamüük täielikult, teispäeval ei saa osta sea- ega vasikalihha, neljapäeviti on keelatud vasikalihha

müük ja reedeti seisab lihamüük täielikult. Päevil, mil on keelatud sealihhamüük, on lubatud vorstide ja üleslöigete müük.

Kuna sellise lihatarbimise piiramise tagajärjel vähenevad loomakasvatajate müügi- võimalused, on põllutööminister määranud kaks milj. pengöt loomade ülesostuks, millised hiljem müüakse päevahindadega edasi neisse piirkonnisse, kus loomakasvatus on veel vähe arenenud.

Toitainete kontrolli kõvendamine Ungaris. — *Tighter Food-Control in Hungary.*

Ametlik leht „Budapesti Közöny“ 2. VI 40 avaldab tööstusministri määruse, mille järgi järelevalve alla võetud toorainete tagavaru ei või kasustada ilma sellekohase loata isegi mitte riigikaitseks otstarbeiks.

Samas lehes on avaldatud ka teine tööstusministri määrus, millega seatakse kont-

rolli alla ka need keemiatööstusained, millede müük oli senini vaba. Määruse jõustumisest alates on seega kõigi keemiatööstussaaduste müük Ungaris võimalik ainult vastava loa ga. Mõlemad määrused jõustuvad 8. päeval pärast avaldamist.

LÄTI. Välispõllutöölised Lätis. — *Foreign Farm Labour in Latvia.*

1939. a. töötas Lätis 16 749 välispõllutöölisi, neist 7861 Vidzemes, 2312 Kurzemes, 6442 Zemgales ja 134 Latgales. Neist tuli 76% Poolast, 21% Leedust ja 3% muist

maist. Kõige enam kasustati välismaisi põllutöölisi Vidzemes, kuma Latgalasse läks tööle vähem kui 10% välispõllutöölisist.

Tööteenistuse kehtestamine Lätis. —

Compulsory Labour Service Law Passed in Latvia.

31. V 40 riigiteatajas ilmunud tööteenistusseadus jagab tööteenistuskohuslased kolme liiki. Esimesse liiki kuuluvad noored alates 16. eluaastast (erandjuhtudel alates 14. a.), kes sooritavad oma töökohustuse majanduskättis või abitööjõududena, põllutööl. Teise liiki kuuluvad kodanikud kuni 60 eluaastani, kes vabal ajal 6 näd. kuni 6 kuuni aastas annavad end vastavate tööteenistusevõimude käsutusse. Kolmandasse liiki kuulu-

vad töötud ja tööpõlgurid, keda rakendatakse aastas sunniviisiliselt 3—6 kuuks tööle töölaagreis.

Tööteenistusseaduse eesmärgiks on teostada sõjaväelisel või rahvamajanduslikult tähtsaid töid. Tööteenistuskohustus käib ka välismaalaste kohta, kui võrd rahvusvahelised lepped seda võimaldavad. Seaduse kehtivuse lõpptähtajaks on esialgselt määratud 1. II 42.